

Koeru keskkoolis avati nutikasvuhuone

MARIS PRAATS

Taimede kasvatamine nutirakenduse abil. Energiasäästlik, kuid kiirendatud taimede kasvatamine. Just need märksõnad ilmestavad kõige paremini Koeru keskkoolis avatud nutikasvuhuonet.

16. detsembril avati pidulikult Koeru keskkooli sööklas nutikasvuhuone, mida hellitavalt kutsutakse Premifarmiks. Esimest korda oli võimalik kasvuhuonet imetleda ja uudistada juba 8. detsembril, mil alustati selle paigaldamist. „See on väga kiire kasvatamise meetod, mis ei vaja palju hooldamist,“ selgitas Laava Tech OÜ esindaja Alissa Egipt-Petrova.

Premifarm on Laava Tech OÜ välja arendatud taimede kasvatuse koht, mis on mõeldud kasutamiseks eelkõige haridusasutustele. Farm pakub mitmekülgseid õpivõimalusi taimede kasvatamise protsessi kohta. Egipt-Petrova sõnul sai kõik alguse sellest, et väljamõtteleja oli taimetoitlane, kes soovis kiiremini ja efektiivsemalt endale toitu kasvatada.

Nutikasvuhuonega on võimalik kasvatada kuus ligi 27 kilogrammi taimi, selleks kulub 93 kW elektrit ja sada liitrit vett eeldusel, et kasutatakse tervet kasvuhuonet, kuid võimalik on kasutada ka ainult mõnda riiulit. Taimede kasvatamisel on valik suur – alustades söödavatest lildest, lõpetades salatiga.

Tegu on ühe osaga Koeru keskkooli projektist „Köögiviljade kasvatus“, mille eesmärk on suurendada kõikide kooliastmete loodusringide ja teiste asjast huvitatud õpilaste teadlikkust ringmajandusest, keskkonnahoiust ning köögiviljade kasvatamisest rohetehnoloogiliste ja maheviljeluse võtetega. Keskkonna investeringute keskusele esitatud pro-

Vasakult Koeru Keskkooli geograafia ja looduse õpetuse õpetaja Keio Kustavus, puhastusteenindaja Kaja Kluust ja haridusliku erivajadusega õpilaste õppe koordineerija Margit Rubel.

jekt maksab 13 684 eurot, millest nutikasvuhuone maksis 10 680 eurot. Eestis on paigaldatud koolidesse kaheksa sellist kasvuhuonet, kuid enda koha on need leidnud ka restoranides ja kontorites. Soovitakse liikuda ka välisturule.

„Püüame mõelda loodussõbralikult. Korraldame loodusringe ja koostöö Eesti taimekasvatuse instituudiga töötubasid,“ sõnas Koeru keskkooli direktor Jaan Kabin ja lisas, et huvi ringmajanduse õppimise vastu

on suurenenud. Sellel aastal on käidud Jõgeval taimekasvatuse instituudis kuus korda ning järgmisele aastale on planeeritud neli korda.

Kabini sõnul soovivad nad rikastada õpilaste toidulauda ning samas õpetada ringmajandust. „Täpsemad taimed, mida kasvatama hakkame, selguvad aja jooksul. Eesmärk on pakkuda õpilastele lõuna kõrvale salatit,“ selgitas ta ja lisas, et ise toitu kasvatades tekib õpilastel ka suurem soov seda süüa ning nad õpivad toidulauda omakasvatatud saadustega rikastama. „Mõte on pakkuda võimalusi ka õpilasfirmadele, kes tänu kasvuhuonele saaks proovida taimede kasvatamist ja turundamist,“ sõnas ta ja lisas, et üks pool on ilusa taime söömine, kuid teine pool on ise neid müüa. „Lisaks saab teha loovtöid ja projekte,“ lisas Koeru keskkooli geograafia- ja loodus-

õpetuse õpetaja Keio Kustavus, kelle sõnul hakkab nutikasvuhuonega enim tegelema neljas klass, kuid teised põhikooliosa õpilased saavad kindlasti samuti katsetada.

9. detsembril oli sööklasse kogunenud seltskond inimesi, kes kõik soovisid saada uusi teadmisi nutikasvuhuones taimede kasvatamisest. Kõigepealt tutvustati, millega on tegu ning kuidas protsess toimib. Seejärel oli aeg katsetada. Nelja riiuliga Premifarmil alustati kõige madalamast riiulist, võeti välja restid ning hakati istutama. Alustati hernest ja päevalildest, mis olid varem vette idanema pandud. Esimese sammuna tehti märjaks matid, millele seemned külvata. Osaliste sõnul oli hea, et kõik tegevused ette näidati, sest ka külvamismattide märjaks tegemine oli kunst omaette, sest need ei tohtinud olla

liiga märjad, kuid ka mitte liiga kuivad. Oli hea, et kasvuhuone paikneb täpselt kraanikausside kõrval, sest see lihtsustas taimede kasvatamise panemist. Egipt-Petrova õpetas, et kõige parem on külvata soolatsiga, sest siis ei lähe ühte kohta liiga palju seemneid. Lõpuks said restile hernes, päevalill, pak choi, redis, rukola, brokkoli, punane kapsas ja Mizuna kapsas. Kõigepealt kasvavad taimed pimedas ning siis juba ka valgustite all. Esimesed taimed saavad söögivalmiks umbes 4–5 päevaga.

Lisaks nutikasvuhuonele on koolil teise korruse katusel ka tavaline kasvuhuone, mis on hoone külge kinnitatud. Kasvuhuones saab kasvatada saaduseid märtsist oktoobrini. „Kasvuhuone eesmärk on kasvatada köögivilju ja maitsetaimi ning neid õpilastele jagada või kodunduse tunnis söögi valmistamiseks kasutada. Koostöös taimekasvatuse instituudiga on põnev teha võrdluskatseid kasvuhuonetes,“ sõnas Kustavus. Taimesaaki saadi ka eelmisel aastal, kui õues kastides kasvasid kartul, peet, lehtsalat, hernes, lehtpeet ja kurg. Lisaks on katsetatud kompostimist sisetingimustes, kuid sel õppeaastal soovitakse kompostida ka suuremas mahus. „Õpime algusest lõpuni ringmajandust,“ Põhendas Kustavus. Ka kasvuhuoneprojekti on rahastanud keskkonnainvesteeringute keskus. Projekti hind koos peenrakastide ja muude lisakuludega oli 10 000 eurot.

Loodussõbraliku koolina on Koeru keskkool ka varem silma jäänud. Novembri keskel jälgiti ligi 70 Daily koolisööklat ja võrreldi toidujäätmete kogust nendes. Koeru keskkoolis visati nädala jooksul õpilaste taldrikutelt ära 31,4 kilogrammi toitu, mis teeb õpilase kohta päevas keskmiselt 22 grammi. „Kokad on meil professionaalid, ja teavad, millised toidud õpilastele peale lähevad ja mida teha vähem,“ sõnas Kabin.

Järva valla üldplaneeringu avaliku väljapaneku ja avalike arutelude tulemused

Üldplaneeringu avalik väljapanek toimus 30.09–31.10.2022. Avaliku väljapaneku jooksul oli igal isikul õigus avaldada üldplaneeringu kohta arvamust. Esitati kuus arvamuskirja, lisaks ettepanekud vallalt. Üks arvamus esitati pärast avalikke arutelusid. Järva vallavalitsus teavitab oma põhjendatud seisukohad laekunud arvamustele ja korraldas avaliku väljapaneku tulemuste avalikud arutelud: 21.11 kell 17.30 Aravete teeninduskeskuses, 22.11 kell 17.30 Järva-Jaani teeninduskeskuses, 23.11 kell 15 Koigi teeninduskeskuses, 23.11 kell 17.30 Imavere teeninduskeskuses ja 24.11 kell 18 Koeru teeninduskeskuses, kus sai osaleda ka Teamsi vahendusel.

Avalikul arutelul tutvustas Järva vallavalitsus avaliku väljapaneku kestel esitatud kirjalikke arvamusi ja oma seisukohti nende kohta, põhjendas üldplaneeringu koostamisel valitud lahendusi ning vastas muudele küsimustele. Teemad, mida aruteludel käsitleti, olid

järgmised: üldplaneeringuga tehtav asustusüksuste piiride muutmise ettepanek, Järva-Jaani–Kodasema tee nüüdisajastamine, kohaliku tee määramine, metsamaa raadamine rohevõrgustiku alal, KAHalad, Järva maakonnaplaneeringut täpsustavas teemaplaneeringus „Põhimaantee nr 2 (E263) Tallinna–Tartu–Võru–Luhamaa trassi asukoha täpsustamine km 92–183“ toodud Imavere (Paiaristi) õgvenduse temaatika üldplaneeringus, tuuleenergia ja päikeseenergia, maakasutuse juhtotstarvete muutmine ja täpsustamine, ehitustingimused hajaasustuses, Müüsleri–Kõisi vaheline kergliiklustee.

Avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste alusel tehakse üldplaneeringus ja KS-Haruandes vajalikud muudatused. Seejärel esitatakse üldplaneeringu planeerimisseaduse § 90 lõike 1 alusel rahandusministeeriumile heakskiitmiseks. Pärast heakskiidu saamist teeb Järva vallavolikogu üldplaneeringu kehtestamise otsuse.

Kelmid üritavad pakisaatjaid tüssata

Politsei- ja piirivalveamet hoiatab pakisaatjaid Omniva nimel levivate petukirjade eest, mille eesmärk on pakisaatmise buumi ajal ära kasutada kergetuslikke inimesi ja nende arvelt raha välja petta.

Omniva nimel saadetud petukirjades väidetakse, et paki kohale toomisega on tekkinud tõrked ja maksta tuleb tollimak-su. E-kirja juurde on lisatud link, mille avamisel ilmub ekraanile

jäljendatud Omniva koduleht, kus palutakse sisestada oma pangakaardi andmed.

Politsei hoiatab, et tegemist on pettusega ja need e-kirjad tuleb kustutada. Petukirjade tunnusteks on saatja kahtlane e-mail, näiteks noreplay@bkbb.com. Samuti esinevad petukirjades kirjavead ja lingid, mis avanedes sarnavad ettevõtte kodulehega, kuid pealehele minna ei saa.

LEADER-meetme kaudu investeeriti piirkonda ligi neli miljonit eurot

RIINA TRUMM

Lõuna-Järvamaa
koostöökogu tegevjuht

Praegune rahastusperiood koos kahe üleminekuaastaga on LEADER-ile kohe-kohe lõppemas. Kõik plaanipärased taotlusvoorud on toimunud, toetussummad välja jagatud ning enamik projekte juba ka ellu viidud. Rahastatud projektide abikõlblik summa on 3 807 296 eurot, toetuste maht 2 479 356 eurot.

Piirkondliku arengustrateegia elluviimiseks oli Lõuna-Järvamaa koostöökogus perioodil 2016–2022 avatud 20 taotlusvooru, lisaks oli igal aastal jooksvalt avatud tegevusrühma enda koostöömeede. Kokku esitati perioodi jooksul hindamiseks 206 projektitaotlust, neist rahastati 138. Rahastusotsuse saanud 138 projektist saab perioodi lõpuks ellu viidud 130, kaheksa projekti on eri põhjustel katkestatud. Seega saame öelda, et rahastatud projektid on ellu viidud 94,2 protsendi ulatuses ning see on igati tubli tulemus.

Kõige suurem vajadus oli lõppeval perioodil meetmete 1.2 „Atraktiivne elukeskkond ja kogukonnateenused“ ning 2.1 „Tänapäevane ettevõtluskeskkond“ toetuste järele.

Nimetatud elukeskkonna meetme taotlustele eraldati projektide kogueelarvest 29,45 protsenti, so üle 730 000 euro, ning ettevõtluskeskkonna nüüdisajastamiseks 42,99 protsenti ehk 1 065 843 eurot.

Meetmest 1.1 „Tegusad inimesed ja elujõuline kogukond“ toetati mitmeid häid rahvariiete projekte, kuid kuna kõik sellesse meetmesse planeeritud tegevused eeldasid mitmeaastaste tegevuskavadega, siis selliseid taotlusi laekus meetmesse oodatust vähem. Samuti ei tundunud taotlejatele piisavalt atraktiivne ka meede 2.2 „Kohalikud tooted ja turundus“.

Oodatust vähemate taotluste laekumine ei tähenda kaugeltki seda, et kusagil jäid mingid summad kasutamata. Kindlasti mitte. Kõik vabaks jäänud raha suunati järgmistel aastatel vastava valdkonna investeeringute

meetmesse. Perioodi lõppedes saame kinnitada, et strateegiasse planeeritud eelarvevahendite kasutamine kulges oodatult – toetuste eelarve kogumahust 36,3 protsenti (planeeritud 37%) eraldati meetmele 1, mis keskendus kogukondade ja elukeskkonna arengule ning 52,7 protsenti (planeeritud 52%) eraldati meetme 2 kaudu ettevõtluse arengule. Toetuste eelarvesse planeeritud 11 protsenti kulus Lõuna-Järvamaa koostöökogu koostatud ning üldkoosolekul heakskiidu saanud koostöö- ning piirkonna arendusprojektidele.

Piirkondliku jaotuse järgi jagunesid eraldatud toetused nii, et Türi piirkonda tuli toetustest üle 1,7 miljoni euro ja Imavere piirkonda ligi 400 000 eurot. Umbes 370 000 eurot kasutati piirkonnaülestele projektidele. Hoopis vastupidise pildi annab aga toetuste maht ühe elaniku kohta. Nii on Türi piirkonda lõppeval strateegiaperioodil ühe elaniku kohta LEADER-toetust eraldatud 170 eurot ja Imavere kanti 473 eurot.

Elluviidud projektide tulemusindikaatorite põhjal võib hinnata, et LEADER-toetused avaldasid piirkonnale üsnagi suurt mõju. Enesearendamiseks ja vaba aja tegevusteks on loodud hulgaliselt võimalusi, investeeritud on läinud tegevuspiirkonna 30 külasse või asumisse. Planeeritud suurem on toetuse kaasabil käivitunud huviringide ja ühissetevõtmiste arv ning ka üritustel/õppereisidel/koolitustel osalejate arv. Ettevõtluses on loodud ja tänapäevastatud töökohti, soetatud on vajalikke masinaid-seadmeid, paljudel juhtudel on saavutatud arvestatav müügitulu kasv. Piirkonnaülestele projektide abil on tehtud piirkonna turunduskampaaniaid, korraldatud koolitusi ja õppereise ning loodud koostöösidemeid.

Praegu tegelevad kõik LEADER-i tegevusrühmad uue perioodi strateegiate väljatöötamisega, lõplikult valmis peavad need saama märtsi lõpuks. Uued taotlusvoorud uue perioodi reeglite alusel loodame avada 2024. aasta esimeses pooles.

Loodavat hallatavat asutust hakkab juhtima Martin Põvvat

Alates 1. jaanuarist alustab tööd uus hallatav asutus Järva Teenused, mille eesmärk on varade hooldus, haldamine, heakorrektsimused ja tulevikus ka valla hallatavate haridusasutuste toitlustusega seonduva korraldamine. Järva Teenuseid hakkab eest vedama Martin Põvvat.

Hallatava asutuse Järva Teenused konkursile laekus tähtajaks kuus avaldust. Järva vallavanema Toomas Tammiku sõnul oli konkurss tihe, kuid

Põvvat jäi silma innovaatilise lähenemisega ning sooviga kasutada süsteemi ülesehitamisel e-lahendusi. „Eelnev töökogemus erasektoris, kus ta on juhtinud suuri projekte ning kokku puutunud eelarvete, hangete ja meeskonna juhtimisega, annab kindlasti kindlust juurde,“ täiendas Tammik valikut.

Järva valla juurtega Põvvati sõnul on juhataja ametikoht hea võimalus kohaliku elu arendada. „Esimene asi on teada saada,

kes millega tegeleb ja millised on täpsed ülesanded. Selle pinnalt on võimalik mõelda struktuuri ja teha töid efektiivsemaks,“ selgitas ta ja lisas, et suurim sisend uue asutuse loomiseks tuleb praegustelt töötajatelt, kuna nemad teavad praegust süsteemi, näevad kitsaskohti ja oskavad anda tagasisidet.

„Kindlasti ei hakka ma kohe süsteemi reformima,“ kinnitas ta ja lisas, et praegune muutuste periood on tekitanud kindlasti

mitmetes ebakindlust, kuid esialgu jätkub kõigil töö nagu enne asutuse loomist. Juhina kirjeldab Põvvat ennast kui kaasajat, kellele on oluline toimiv, töökas ja ühte hoidev kollektiiv.

Varasemalt on Põvvat panustanud kogukonda Järva-Jaani mitmeetstarbelise spordiväljaku rajamisega, praegu on tal kaasa-eelarve projekti abil käsil Karinulava ehitusega seonduv ning Järva-Jaani veetorni juurdeehituse projekteerija otsimine.

Tali on tulnud õue.
Katusest saati hanged.
Astud pakase põue,
lumevaikusse langed.

Lumevaikusse vajud.
Läbi peatuva aja
eneses üksnes tajud
helveste tumma kaja.

/ K. KANGUR/

Rahulikke pühi ja tegusat uut aastat!

JÄRVA VALLAVOLIKOGU
JÄRVA VALLAVALITSUS

Lumetorm Birgit möödus Järvamaalt rahulikult

MARIS PRAATS

Õöl vastu esmaspäeva (11.12) sai alguse kurjakuulutav lumetorm Birgit, mida alguses võrreldi 12 aastat tagasi tegutsenud Moonikaga, mis tõi pahandust tervesse Eestisse ja jättis paljud lumevangi. Hea on tõdeda, et seekordne lumetorm läks Järvamaast mööda rahulikult. Kõige raskemas olukorras olid Saare- ja Hiiumaa, kus ka eelnev torm oli tekitanud elektrikatkestusi, mida ei jõutud enne uue saabumist parandada. Kuigi teed olid kohati täis tuisanud ning nende hooldamine võttis rohkem aega, suudeti tavapärase rütm taastada teispäeva lõunaks. Elektrilevi

kaarti jälgides oli hea tõdeda, et suuremal osal majapidamisest säilis ka elekter. „Võtsime rahulikult, suhtlesime ka nädalavahetusel koolidega, et situatsioone ennetada,“ sõnas Järva vallavanem Toomas Tammik ja lisas, et kuigi teade jõudis inimesteni hilisõhtul, reageeriti sellele kiiresti ning esmaspäeval olid koolidesse tulnud üksikud õpilased. Ennetavalt oldi ka järgmisel päeval distantsõppel, kuid üks kogemuspagas veebiõppest oli olemas juba viiruste ajast. Ambla-Aravete kooli direktor Madli Pöder sõnas, et esmaspäeval (11.12) oli neil koolis õpilasi küll, kuid teisipäeval olid enamik kodus. Ta lisas, et koolis olnutele pakuti sooja sööki ja võimaldati

õppetöö. Koeru lasteaia Päikese-ratas direktor Anu Kangur sõnas, et neil oli ka tormistel päevadel lasteaia lapsi küll ja tegevused toimusid. „Lasteaed on alati lah-ti,“ sõnas ta. „Suusatajatele hea, uisutajatele halb,“ võttis Järva valla spordikeskuse juhataja Jaak Tammik kokku spordiolut pä-rast lumetormi Birgit. Ta lisas, et tuisu vaibumise järel on teh-tud suusarajad taas sõidetavaks ning spordivõimalustele torm liigselt kahju ei teinud. Siiski said kahjustada uisuväljakute kihid, mistõttu väljakud on muutunud krobelseks. Jaak Tammik tõi välja, et kuna lund on sadanud hoogsalt juurde, siis rajapõhjad on jäänud pehmeks.

Kuigi kõige suurem torm on praeguseks vaibunud ning tava-pärane rütm taastunud, tuleb alati olla valvel uueks tuisuks. Rasketes ilmaoludes on oluline piirata liiklemist ja enne sõi-tu jälgida tarktee.ee sõidutee olukorda, hoida kütusepaaki täis ning autos võiks olla väike labidas ja pukseerimisköis. Olu-line on soetada endale kriisiva-ru ning laadida täis akupank ja telefon. Kriisiolukorras tuleks märgata enda ümber olevaid lähedasi, uurida, kas neil on abi vaja ning märgata ka naabreid ja sugulasi. Tugevate tuultega tuleb olla valmis elektrikatkes-tusteks, millest saab teatada Elektrilevi rakenduse Maru kaudu.

Hoonete katuseid tuleb regulaarselt lumest ja jääst puhastada!

Üha talvisemaks muutuvate ilmastikuoludega seoses tuletab tarbijakaitse ja tehnilise järeleval-ve amet (TTJA) hooneomanikele meelde, et nii katustele kogunev raske lumi ja jää kui ka katuse-räästas olevad purikad võivad kujutada endast ohtu katuste all liikuvatele inimestele ja nende varale. Võimaliku ohu puhul tuleb piirata inimeste ligipääsu räästaalusele alale ning puhastada kohe nii katus kui ka räästad.

„Ametile laekub igal aastal teateid jää ja lume tõttu kahjus-tatud autodest ning pihta saanud inimestest, mis on põhjustatud hoone omanikukohustuste rik-kumistest. Kõnniteede ja teiste avalikult käidavate kohtade äär-sed katused (sh katuseräästad) ei tohi kujutada ohtu seal all lii-kuvatele inimestele või seal all viibivale varale,“ selgitas TTJA ehitus- ja raudteeosakonna ju-hataja Priit Pallu.

Liigne lumekoormus ohustab eriti teras- ja puitkonstruktsioo-nidega kergehitisi või ehitiste osasid (varjualused, varikatused, karniisid), lameda katusega või väikese katusekaldega ehitisi (bensiniijaamad, spordirajatised, angaarid, estakaadid) ning va-nemaid amortiseerunud ehitisi. Pallu lisas, et katuselt üleliigse lume ja jää eemaldamisel tuleb jälgida, et see ei tekita ajutist li-sakoormust (nt ajal, mil enne lume alla viskamist kogutakse lumi kokku ühte katuse serva).

Lume ja jää eemaldamisel soovitab TTJA järgida järgmi-si nõudeid:

katusel liikudes tuleb kasu-tada turvavarustust ning end kindlalt konstruktsiooni külge kinnitada; kui hoone omanikul puudub

nõuetekohane turvavarustus ja muud tööohutuse tagamiseks vajalikud vahendid, siis tuleb tel-lida katuse lumekoristustööd sel-lele spetsialiseerunud ettevõttelt; katusele minnes tuleb arves-tada ilmastikutingimustega, sest jää, tugev lumesadu ja tuul või-vad alla kukkumise riski oluliselt suurendada;

lund ei tohi visata hoone kõr-gemalt osalt madalamale, kuna nii võib tekkida liigne koormus hoone madalamale osale ning põhjustada selle varingut; kui lund visatakse inimeste ja sõidukite liikumistsooni, tuleb eelnevalt piirata inimeste ligi-pääs sinna;

ohutuks liikumiseks on soo-vitav paigaldada katusele ka-tusesillad ja -redelid; lume ja jää katuselt varisemi-se takistamiseks tuleb katusele paigaldada lumetõke; lume ja jää sulatamisel on soovitatav vältida keemilisi ai-neid, mis võivad kahjustada ka-tusekatet või sadeveesüsteeme, samuti vältida jää lõhkumisel teravaid esemeid, mis võivad katusekatet vigastada; lume ja jää mehaanilisel eemaldamisel tuleb kasutada õigeid vahendeid, et vältida külmaga rabadaks muutunud katuse või selle katte lõhkumist.

TTJA paneb südamele, et ka-tuseräästad peavad olema ohu-tud igal ajahetkel. Majaomaniku kohustus on jälgida lumeperioo-dil katusele koguneva lume ja jää seisukorda. Ehitise omaniku kohustuste eiramine on raha-liselt karistatav. Varalise kahju tekkimisel vastutab omanik tsiviilkorras, teisele inimesele tervisekahjustuse põhjustamisel võib järgneda omaniku vastutus karistusseadustiku alusel.

Uus aasta toob muudatusi ajalehes

Seoses kõrgenevate hindade-ga lõpetatakse Järva Valla Lehe kojukanne uuest aastast. Ajaleht hakkab edaspidi jõudma kõikidesse valla kauplustesse, olgu selleks siis Tanksemäe, Coop, Gross või Meie poeketti kuuluva kaupluse-ga. Lisaks saab leht olema leitav kõikides raamatukogudes ning ka valla väiksematesse piirkondadesse jõudvas raamatukogubussis Krööt. Leht saab olema kättesaadav ka päeva- ja teeninduskeskustes ning ka koduhooldustöötajate kaudu. Lehe tootmisel on kaks kõige suuremat kuluallikat lehe juu-res trükk ning aina kerkivad kojukande hinnad. Lisaks on olnud probleeme ka väljaande levikuga- leht kas jõuab hiljem või ei jõua üldse. Selleks, et leht oleks jätkusuutlik ning ilmuks edasi, on otsustatud lehe ko-

jukanne lõpetada. Sellel on ka positiivseid pooli- vähenevad kulud, tekib keskkonnasääst kui ka lüheneb lehe trükki mineku ja ilmumise vaheline aeg. Uue aastaga muutuvad ka rek-laamide hinnad. Reklaamide hin-nad on jäänud paigale alates Järva valla loomisest, mistõttu on aeg hinnad kaasajastada ja viia kon-kurentsi teiste valla lehtedega. Uue reklaami hinnakirjaga on võimalik tutvuda Järva valla kodulehel.

Uuel aastal ilmuvate lehtede graafik:

Trükki mineku aeg	Leitav asu-kohtades
10.01	12.01
24.01	26.01
07.02	09.02
16.02	17.02
02.03	03.03
16.03	17.03

Uued reklaamihinnad:

Suurus	Hind
1 moodul (1/48 lk, 45 x 39 mm)	10 eurot
2 moodulit (1/24 lk, 94 x 39 või 45 x 82 mm)	20 eurot
4 moodulit (1/12 lk, 94 x 82 mm)	33 eurot
6 moodulit (1/8 lk, 143 x 82 või 94 x 124 mm)	48 eurot
8 moodulit (1/6 lk, 192 x 82 või 94 x 167 mm)	60 eurot
12 moodulit (1/4 lk, 143 x 176 või 290 x 82 mm)	85 eurot
24 moodulit (1/2 lk, 290 x 167 või 143 x 339 mm)	165 eurot
48 moodulit (1 lk, 290 x 339 mm)	312 eurot

Reakuulutus kuni 170 tähemär-ki 5 eurot, üle 170 tähemärgi 8 eurot. Tasuta avaldatakse: • valla territooriumil asuvatele ettevõtete töökuulutus reakuu-lutusena või moodulreklaamina • õnnitlused ja kaastun-deavaldused • tänuavaldused • MTÜ-de ja seltsingute, mille tegevus toimub Järva valla terri-tooriumil või on suunatud Järva valla elanikele, teated ja reklaam • Järva Vallavalitsuse ja ame-tiasutuse hallatavate asutuste kuulutused. Vihjed uudisteks, huvitavad tegemised ja sündmused ning ka kuulutused saata Marisele: maris.praats@jarva.ee, 5346 7235. Kaastöid ootame hiljemalt 3 päeva enne trükki minekut.

Konkurss „Järva valla aasta tegu 2022“ OOTAB KANDIDAATE

Auhind „Järva valla aasta tegu“ antakse igal aastal üksikisikule, isikute grupele, asutusele, ettevõttele või organisatsioonile, kes on teinud teo, mis on vallale oluline ning mõjutanud positiivselt valla elanikke, nende väärtusi, olnud kõigile vallaelanikele eeskujuks või toonud Järva vallale tuntust.

Ettepanekuid võib esitada igaüks ja neid ootame hiljemalt 10. jaanuariks 2023 (kaasa arvatud).

Ettepaneku saab esitada e-postiga info@jarva.ee, valla veebilehe kaudu või tuua ettepanek paberkandjal Järva valla raamatukogudesse või raamatukogubussi Krööt

Ettepaneku taotlusvormi leiad valla veebilehelt. **Rahvahääletus toimub 17. jaanuarist kuni 7. veebruarini 2023.** Hääletamise võimalused täpsustame peale ettepanekute avalikustamist.

Hea Järva Valla Lehe lugeja!

Tervitan teid saabuvate jõulupühade eel salmidena jõulu-evangeeliumist:

„Karjased olid seal paigus õitsil ja valvasid öösel oma karja. Issanda ingel seisatas nende juures ja Issanda kirkus säras nende ümber ja nad kartsid üliväga. Aga ingel ütles neile: „Ärge kartke! Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kogu rahvale, et teile on täna sündinud Taaveti linnas Päästja, kes on Issand Kristus. Ja see on teile tunnustähkis: te leiate lapsukese mähitud ja sõimes magavat.“ Äkitselt olid koos inglisa taevased väed Jumalat kiitmas: „Au olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu, inimestest hea meel!“ Lk 2 : 8–14

Neid salme on loetud jõuluõhtu jumalateenistustel sajandeid. Aastast aastasse kõlab rõõmusõnum Päästja sünnist ja nõnda ka tänavu. Seeläbi võime tõdeda, et ükskõik missugused on ajad ja olud meie ümber, ei jää jõulupühad tulemata ning Kristuse sünnipühad tähistamata. Nii nagu ei jää sündimata laps, kes on oma ilmale tulekuks valmis, olgu siis olud kuitahes keerulised või ebakindlad. Ra-

hututel aegadel tuleb olukorra ja võimalustega leppida ning õppida toimima teisiti, arvestades nende tingimustega, milles parasjagu elame.

Käesolevat kalendriaastat lõpetades ja uuele Issanda aastale vastu minnes on mu mõtetes väga sageli inglil kuulutus karjastele: „Ärge kartke!“ Viimase kolme aasta sündmused on külvanud meie ellu ja hinge väga palju hirme. Veel hiljuti kartsime või kardame siiani haigestuda koroonasse, täna tunneme hirmu majandusliku toimetuleku ees. Kartust ja rahutust tekitab ka jätkuv sõda Ukrainas, kurjuse kasvav meelevald maailmas, inimeste kannatused ja süütute surm. Hirm ei ole kunagi hea teejuht. Kuidas siis väikeste ja suurte hirmudega igapäevaelus toime tulla?

Kui uurida Jumala sõna, siis annab see alati meile selgituse, miks ei ole vaja karta. Meie eestikeelses piiblitõlkes on öeldud 36 korda „Ära kard“ ning 52 korda „Ärge kartke“ ning alati on lisatud selgitus. Jõulu-evangeeliumis on read: „Ärge kartke! Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab

osaks kogu rahvale, et teile on täna sündinud Taaveti linnas Päästja, kes on Issand Kristus.“ Kõikidest nendest arvukatest piiblisalmidest jääb kõlama üks mõte – Jumal ütleb: „Ära kard, sest ma olen sinuga ja õnnistan sind!“ I Mo 26 : 24

Meenub kõrbepühaku soovitus neile, kes tema juurest otsisid lahendust oma probleemidele. Tal oli nendele inimestele vaid üks soovitus: „Hoia ennast Jeesuse lähedusse!“ Jõulupühad tuletavad seda meile taas meelde. Jumal astus oma pojas Jeesuses meie keskele, sellesse rahutusse maailma, ning andis meile sama soovitus hoida Tema Poja lähedusse. Täna selgi päeval on see nõuanne aktuaalne. Kristuse lähedusse tasub hoida nii ennast kui ka oma peret ja kõige vahetumalt saame Tema lähedusest osa ristimise ja armulaua, palve ja Jumala sõna läbi. Kristuse lähedus teeb head meie hinge, annab rahu ja turvatunde ka tänases maailmas. Meie kirikute uksed on avatud ja seda ikka selleks, et meilegi kostuks see julgustav rõõmusõnum ja et me õpiks oma teel ikka enam usaldama Jumalat,

kes meid tahab varjata, kaitsta ja õnnistada.

Täna soovitatakse meile piirata oma tarbimist ja säästa energiat ning järgida kokkuhoiupoliitikat, kuid see ei peaks ega tohiks kanduda inimsuhetesse. On asju, millega me ei pea sugu ki koonerdama ka siis, kui ajad on rasked. Pigem vastupidi. Just vastukaaluks hirmule peaksime jagama rohkem tähelepanu, armastust, oma aega ning kohalolu. Siin ei ole kohta kokkuhoiuks, sest üksnes jagades saame kogeda tõelist rõõmu. Mõni aeg tagasi oli meil võimalus ERR-is vaadata liigutavat filmi Tema Pühadusest dalai-laamast ja peapiiskop Desmond Tutust, kes rääkisid sellest, kuidas tunda elust rõõmu ka kõige raskematel aegadel. Nende vestlusest jäi kõlama mõte: „Me oleme võimelised elama üle raskeid aegu ja tulema kõigest välja ainult head tehes.“ Soovin kõigile jõulupühadeks ja uueks Issanda aastaks tarkust hoida ennast Jumala lähedusse ning head tehes ületama kõik raskused ja hirmud!

Katrin-Helena Melder
assessor, praost
Järva-Jaani koguduse õpetaja

Jõuluaja jumalateenistused

Ambla Maarja kirikus

- Laupäeval, 24. detsembril kell 17. Kaasa teenivad Lehtse kammerkoor Tiiu Tikkerberi juhatusel
- Pühapäeval, 25. detsembril kell 12

Järva-Jaani kirikus

- Laupäeval, 24. detsembril kell 17. Kaasa teenib Järva-Jaani segakoor
- Pühapäeval, 25. detsembril kell 11
- Laupäeval, 31. detsembril kell 15
- Pühapäeval, 1. jaanuaril kell 11

Järva-Petri kirikus

- Laupäeval, 24. detsembril kell 18. Kaasa teenivad Petra naislauljad Siret Heinaste juhendamisel
- Pühapäeval, 25. detsembril kell 14. Teenib Järva praost Katrin-Helena Melder
- Pühapäeval, 31. detsembril kell 14 vana-aasta jumalateenistus
- Pühapäeval, 8. jaanuaril kell 14 Kristuse ristimise püha jumalateenistus

Koeru Maarja Magdaleena kirikus

- Laupäeval, 24. detsembril kell 16. Kaasa teenib Koeru segakoor Aino Linnase juhendamisel
- Pühapäeval, 25. detsembril kell 12. Kaasa teenib õpetaja emeeritus Lea Heinaste
- Laupäeval, 31. detsembril kell 12

Järva-Madise kirikus

- Laupäeval, 24. detsembril kell 17. Kaasa teenib Sink Sale Proo
- Pühapäeval, 25. detsembril jumalateenistus armulauaga
- Pühapäeval, 31. detsembril kell 17

Enne tormi koguneti laternamatkale

MARIS PRAATS

„Vaikus enne tormi,“ olid mitmed osalejad kindlad, sest Eesti poole oli teel tuisune ilm.

11. detsembri õhtul kogunesid Ambla elanikud laternamatkale, et tähistada ühiselt kolmandat adventi ja jõulurahu. Kaasa oli võetud ka koer ning lapsed läbisid teekonna kelkudel. Osalejaid koos koera, poni ja hobusega oli 65.

Matka alustati jõe äärest, kuhu selleks puhuks oli pandud puude külge ka valgustid, mida võis imetleda juba kaugelt sõiduteelt. „Panime nii palju, kui parasjagu võimekust oli, hiljem saab juurde osta,“ sõnas MTÜ Ambla Seltsi juhatuse liige Kai Kanarik. Selts on südameasjaks võtnud jõeäärse ala korrastamise ning kogukonnale sobivaks muutmise. Seetõttu on nad usinad projektikirjutajad ja ideid-mõtteid on päris palju. „Tundub ulmeline, kuid kui me suutsime nädalaga muuta jõeäärse ala talve võlumaaks, siis suudame pikapeale veel rohkemgi. Unistada tuleb suurelt,“ sõnas Kanarik

ja lisas, et järgmise sammuna hakatakse võsa eemaldama ning olemas on ka raha pinkide jaoks. Ka teised osalejad kinnitasid, et palju on muutunud ning oluline roll väikse koha arengul on just eestvedajatel ja kogukonnal. „Tänavuse aasta võtab kokku isetegemine, uue loomine ja meeskonnatunne.“

Ambla jõeäärsel alal on mitu funktsiooni. Juba kaugelt paistavad tulukesed meelitavad inimesi

jalutama ja ühiselt aega veetma, taliujujatele on seal aga hea võimalus kohalikus jões ujumas käia. „Vähemalt on nüüd valgust, kuid ega mind ka pimedas ujumine häirinud,“ sõnas üks osalejatest, kes tänavu alustas taliujumise praktiseerimisega. Tulevikus loodetakse ka ujumiskohta süvendada, et ujumine oleks mugavam.

Kõigil osalejatel oli võimalus märkida ära kolm enim meeldivat jõuluehetes maja. Ülekää-

lukalt osutus võitjaks Ambla koolimaja, mille direktor Madli Pöder sõnas, et nende koolimajal on akende peal 14 tähekest, mis jäävad silma. Rahvahääletuse eesmärk oli avaldada kiitust ja tunnustust kõigile, kes pingutavad oma kodukoha kaunimaks muutmise nimel.

Laternamatkale oli kaasa võetud eriilmelisi laternaid – mõnel oli kaasas puidust isemeisterdatud hiiglaslik latern, teisel

klaasi sisse pandud jõulutuled ning kohata võis isegi mänguklotsidest valmistatud tulukest. „Muud lihtsalt ei olnud, tuleb ise loominguline olla,“ sõnas üks osalejatest.

Matk oli ka hästi ette valmistatud – lapsed olid lõbustama kutsunud Päkapikumaa poni ja hobune, juhatuse liikme Merek Laansalu eestvedamisel rajati sild ja puhastati rajad lumest. Teekond viis jõeäärselt alalt põllule, kuhu pandi loomadele toit, seejärel suunduti Artur Sirki mälestusmärgi juurde ning edasi viis teekond läbi surnuaia vabadussõja mälestussambani ning Ambla Maarja kirikusse. Veidi üle tunni kestnud matk andis võimaluse kogukonnal lähedasemaks muuta, laulda ühiselt jõululaule ja tunda rõõmu aktiivsest liikumisest. Urmo Kütismaa eestvedamisel ühiselt lauldud jõululaulud muutsid matka eriliseks ning töid jõulurõõmu ja -rahu iga inimese hinge. „Jõulud on ühtekuuluvuse aeg, ka selline matk ühendab,“ sõnas Ambla Maarja kiriku koguduseõpetaja Tõnu Linnasmäe ja lisas, et pole ammu nii palju

inimesi kirikus näinud ja eriti hea meel on tal näha kirikus lapsi.

Kuljuste helina ja kapjade plagina saatel tegid matka alguse kaasa ka Päkapikumaa poni ja hobune koos omanik Anu Laansaluga, kes elavad ja toimetavad sealsamas Ambla jõe ääres. „Tänavu saab 25 aastat sellest, kui alustasin päkapikumaaga. Jõuludel on minu elus väga oluline roll ning päkapikud on niivõrd põnevad sellid, et olen neist kohe kolm raamatut kirjutanud,“ sõnas ta. Kuigi alguses oli mõte matka ajal poniga ka lapsi sõidutada, siis Laansalu sõnul oleks see olnud ohtlik ja kuna poni ei tahtnud pikale matkale tulla, pöörati silla juures tagasi ja mindi matkalistele vastu kiriku juurde.

Pärast matka oli kogukonnal võimalus minna Ambla kohvikusse Kirsimari, mis ürituse puhuks oli õhtul kauem lahti. Seda võimalust paljud ka kasutasid, et kuumu glögi ja koogiga tormieelsele päevale kaunis punkt panna.

Kohalviibijate sõnul oli matk hea viis, kuidas tähistada adventi ning paljud matkalised järgmist sellist ühist tegevust.

Kuidas suunata oma last?

SILVA KÄRNER
koolipsühholoog

Lapse kasvades ja arenedes muutuvad ka piirid maailmas, kus ta elab. Vanematel tekib mitu küsimust: kas, miks ja milliseid piire laps vajab? Kuidas neid seada?

Me armastame oma last ja soovime talle parimat. Igasugused reeglid loovad lapsele turvatunde, nii nagu meile täiskasvanutelegi. Kõige lihtsama näite võime tuua igapäevaelust: te lähete autoga sõitma ja kinnitate turvavöö. Miks? Meile on seatud piirid, et end liikluses ohutult tunda ning olla kaitstud avariiolekorras tekkivate vigastuste eest. Lapsele seatud piiride, sh reeglite või juhiste eesmärk on ju sama. Vanema vastutus on pakkuda lapsele turvalist keskkonda ja igapäevane soov on teha seda õigesti.

Vanema põlvkonna võtted piiride seadmisel olid pigem keelud ja karistused kui kokkulepped ja selgitused. Täna ühiskonnas on oluline last kuulata, teda mõista ja kokkuleppeid teha. Seega veidi muutunud on ka piiride seadmise põhimõtted. Isegi laialt levinud mõiste laste vabakasvatusest nõuab oma-moodi piiride seadmise oskust.

Iga vanem peaks kõigepealt en-dalt küsima: kas ta tahab ennast muuta? Kas tal on võimekust ha-kata piire seadma? Me teame, et inimese areng on vastumõjudega protsess. Kuid lapse kasvamise kvaliteedi eest vastustab alati täiskasvanu.

Esmalt võiks mõelda, millised olid sinu (täna lapsevanema) suhted oma vanematega. Mida nendest suhetest tahaksid kaasa võtta ja mida teisisi teha? Mil-lised on sinu kui lapsevanema võimalused? Kas soovid oma last aidata? Milliseid piire oleks talle vaja?

Juba eelkoolieas on oluline pöörata tähelepanu sellele, et laps mõistaks, mis on hea ja mis halb; mis sobib ja mis mitte; millal tervitada ja millal öelda „head aega“; kuidas on viisakas käituda külla minnes ning mida ei tohi külas olles teha. Lapse fantaasia areng tõstatab küsimu-se ka valetamisest, mis ei pruugi olla üldse „vale“, vaid pigem lap-se üks arenguetapp, millest tuleb temaga samuti rääkida. Paljud mõisted (nt vargus, näppamine, teiselt raha lunimine) ei pruugi lapsele olla arusaadavad, kui sel-lest ei räägita.

Kõige suurem katsumus on vanemale aeg, mil laps hakkab jõudma murdeikka. Paraku on

see kardetav iga nihkunud jär-jest varasemaks. Murdeiga on lapse eraldumise aeg – ta hak-kab tegema esimesi samme täis-kasvanute maailma poole. Mõni teeb seda jõuga ja mölluga, tei-ne tasa ja targu, kolmas lihtsalt ütleb, et ta läheb nüüd oma teed. Kõik sõltub peres olnud kasvatusstiilidest ning nendega seotud elukorraldusest. Olgu siinkohal öeldud, et kasvatus-stiilid võivad olla autoritaarsed (käsud, keelud), autoriteetsed (selgitavad), järeleandlikud (no olgu siis) ja ükskõiksed ehk mit-tepühendunud (mul ükskõik, kasvab ise).

Lapsel on lihtsam eraldu-da, kui tema emotsionaalsed vajadused on rahuldatud. See tähendab seda, et ta tunnetab vanemate armastust, tunnetab seda, et ta on peres hinnatud ja kaitstud, tunnetab stabiilsust ja oma võimekust. Kui kas või üks neist põhivajadustest on rahuldumata, tekib lapses vas-tureaktsioon, mis avaldub hal-va käitumisena. Mida rohkem laps on hädas, seda halvemini ta käitub. Tema keha muutub, kõik ümberringi muutub ja ta tahab tunda armastust, mida ta ei oska alati ära tunda – see kõik tekitab frustratsiooni. Kui lapsel ei ole lastud iseseisvuda,

väljendab ta oma iseseisvumise soovi kõikvõimalikul viisil, ta tahab kaugeneda ning seetõttu ei kehti talle enam seni seatud reeglid, ta püüab neid isegi ni-hutada. Ometi on talle oluline, et vanem on olemas, kuid samas tuleb lapsele selgitada ka iseen-da hirme ja vajadusi.

Piire seades anname lapsele võimaluse iseenast tundma õpi-pida, märgata ka teiste inimeste vajadusi ja nendega arvestada. Piiride olemasolu annab lapse-le turvalisuse ja usu, et temast hoolitakse, teda armastatakse. Kuid tihti on vaja lapsevanemal seada piirid ka endale, et laps saaks eeskujust õppida – lastele on omane jälgendada. Jällegi liht-ne näide elust: kui ma ei taha, et mu laps kasutab vandesõnu, siis lõpetan ka ise nende kasutami-se. Jah, paljudele vanematele on see väljakutse – kuid see toimub oma lapse heaolu nimel, sest ees-kuju on oluline.

Kuidas suunata last? Piirid on olulised ka perele, mistõttu ei ole vaja iga asja pä-rast probleeme tekitada. Need peaks lähtuma eelkõige turvalisusest ja tervisest ning väljen-dama hoolivust ja armastust. Kui laps on eksinud, tuleb lasta seda tal ka selgitada, enne kui mää-rata karistus – distsipliin vajab

juhendamist ja õpetamist, kuid see karistus ei tohi olla füüsiline.

Oluline on sõlmida omava-helised kokkulepped ning olla nende täitmise suhtes järjekin-del. Ka iseenda eksimusi pole paha tunnistada ning selgitada.

Lase esmalt lapsel rääkida ja kuula tema argumente näiteks ebaõnnestumiste, kodureegli-te või vanemate otsuste kohta. Kuula last ja selgita ka enda seisukohta: mis teeb sulle kui vanemale muret. Arutlege, kui-das olukorda paremaks muuta, kuid ole valmis olema paindlik, usaldav ning võimalusi andev. Kui teete otsuse, siis tuleb seda ka põhjendada, miks me ühe või teise reegli enda elus seame: kas see rahuldab meie kõigi huve ja vajadusi?

Kui laps räägib, siis peegelda talle tagasi: kas ma sain õigesti aru, et... Ära tegele samal ajal muude asjadega! Oluline on tähelepanu, silmade kontakt ja kuulamine, mis näitab sinu ko-halolekut südamega.

Kui laps vastab sinu küsimus-tele: „Ei tea! Ei oska! Ei taha!“, siis on probleem lapse enese-hinnangus – ta kas ei julge või ei soovi teiega koostööd teha. Oluline on last julgustada, te-ma negatiivsed mõtted peatada, muuta oma suhtumist olukorda.

Võimalik, et siin on vaja spetsia-listi abi. Ole julge seda küsima!

Lapsega räägi nii, et ta sind kuuleks. Teda tuleb õpetada, kuidas end väljendada ning sel-gitada talle ka seda, millised on vanema piirid.

Oluline on märgata lapse tundeid, seda, kuidas ta neid kogeb ja väljendab. Sotsiaalsete oskuste alla kuulub ka suhtlemi-ne kaaslastega, pereliikmetega, teiste täiskasvanutega. Ka selle reegleid ja norme tuleb lapsele õpetada ja selgitada.

Kodus peaks igal lapsel ole-ma omad kindlad ülesanded ja kohustused ning vajadusel tuleb õpetada neid teistega jagama. Igas vanuses on vaja lapsel vastu võtta eakohaseid otsuseid.

Kõik inimesed õpivad lapse-vanemaks olemist lapsega koos kasvades, ja see ongi õige. Ükski laps ei ole teisega samasugune. Iga inimene on eriline ja ainu-kordne, mistõttu on lapsega koos elada pidev iseenda harimine elukoolis. Paljutki on elu jook-sul vaja ka ümber hinnata ning muuta. Piiride seadmine nõuab õppimist ja iseenda käitumises muutuste tegemist. Kõige alus on aga hoolivus ja armastus pe-rekonnas.

Rahulikku advendiaega kõigile!

Töötasu alammäär tõuseb 2023. aastal 725 euroni

Valitsus kinnitas 2023. aasta töötasu alammääraks 725 eurot ja minimaalseks tunnitasuks 4,3 eurot, millega tõuseb alampalk 71 euro võrra.

„Alampalga järjepidev tõus on oluline, et parandada ka vä-hekindlustatute toimetulekut,“ ütles tervise- ja tööminister Peep Peterson. „Euroopa Liidu direk-tiiv annab meile soovitusi õiglase miinimumpalga kohta, mis loob ootuse kiiremaks alampalgatõu-suks ka Eestis. Õiglane miini-mumpalk võiks ülejärgmisel aastal olla 900 eurot, sealt edasi juba 1000 ja lõpuks 1200.“

Töötasu alammäär tugineb Eesti ametiühingute keskliidu ja Eesti tööandjate keskliidu vahel 29. septembril sõlmitud kollek-tiivlepingule, millega sotsiaal-partnerite keskorganisatsioonid leppisid kokku töötasu alam-määrat tõstmises 2023. aastal.

Maksu- ja tolliameti and-metel oli 2022. aasta kaheksal kuul 15 900 täisajaga töötajat, kes teenisid töötasu alammäärat 654 eurot, moodustades selle-ga 3,3 protsenti kõigist töötasu

saanud töötajatest. Lisaks sellele teenis ühes kuus keskmiselt 17 250 täisajaga töötajat töötasu vahemikus 655 kuni 724 eurot, mis moodustab 3,5 protsenti töötajatest. Töötasu alammäärat tõus 71 euro võrra toob rahan-dusministeeriumi hinnangul riigieelarvesse täiendavat mak-sutulu 16 miljonit eurot.

Töötasu alammäärat tõus toob kaasa töötasude ja palga tõusu era- ning avalikus sektoris. Samu-ti suurenevad töötasu alammää-raga seotud hüvitiste summad, näiteks tõuseb vanemahüvitis ja lapsepuhkuse tasu. Samuti võib töötasu alammäärat tõus tuua kaasa ka kohalike omava-litsuste makstavate toetuste ning hüvitiste tõusu, kuid mõjutada ka pakutavate teenuste hindu, nagu näiteks lasteaia kohatasu, kui kohalik omavalitsus on need sidunud töötasu alammääraga. Elatise miinimumsumma ei ole alates sellest aastast enam seotud töötasu alammääraga. Lisaks ai-tab töötasu alammäärat tõus kaasa vähekindlustatud isikute toime-tuleku paranemisele.

Raamatukogubussi liikumine kuni 31.03.2023

Krõõt

ARAVETE-AMBLA PIIRKOND	JÄRVA-JAANI PIIRKOND	IMAVERE-KOIGI PIIRKOND	KOERU PIIRKOND
Neljapäev 5.01; 2.02; 16.02; 2.03; 16.03; 30.03 10.00 Ageri (küla keskel) 11.00 Kaalepi külatuba 11.30 Järva-Madise (vana vallamaja juures) 12.30 Vargamäe muuseum 13.00 Albu-Männiku (suurte majade juures) 13.30 Peedu 14.00 Lehtmetsa 15.00 Sääsküla (küla keskel) 15.30 Käravete raamatukogu 16.00 Käravete korrusmajad	Teisipäev 3.01; 31.01; 14.02; 28.02; 14.03; 28.03 10.00 Kuksema (korrusmaja juures) 10.30 Metstaguse 11.00 Jalgsema 11.30 Liutvere 12.00 Järva-Jaani päevakeskus 13.00 Metsla (korrusmaja juures) 14.00 Salutaguse (külamaja) 14.30 Tudre 15.00 Kuusna Teisipäev 10.01; 24.01; 7.02; 21.02; 7.03 10.00 Ammuta (bussipeatuse juures) 10.30 Kareda (bussipeatuse juures) 11.00 Esna (bussipeatuse juures) 11.30 Öötlä (mõisa juures) 12.00 Vodja (küla keskel) 12.30 Müüsleri (külatoa juures) 13.00 Kõisi 14.00 Metsanurga	Kolmapäev 4.01; 1.02; 15.02; 1.03; 15.03; 29.03 10.00 Eistvere 11.00 Taadikvere 12.00 Jalametsa 12.30 Käsukonna Seltsimaja 13.00 Laimetsa 14.00 Hermani Kolmapäev 11.01; 25.01; 8.02; 22.02; 8.03 10.00 Prandi (külamaja juures) 11.00 Väike-Kareda 12.00 Huuksi 13.00 Sõrandu (suurte majade juures)	Reede 6.01; 3.02; 17.02; 3.03; 17.03; 31.03 10.00 Puhmu 11.00 Ervita (bussijaam) 11.30 Ervita külaselts 12.30 Udeva 12.45 Koidu-Ellavere 13.15 Vao Seltsimaia

Ettepanekuid bussi liikumise ja peatuste osas võib teha Järva Vallaraamatukogu direktorile Karmen Velitschinskyle tel 5130109, e-mail Jarva.Vallaraamatukogu@jarva.ee või helistades bussijuht Marko Männikule tel 5150895.

Buss liigub marsruudil üle nädala.

Järva Arengu Partnerite (JAP) üldkogu kinnitas uue juhatuse koosseisu. Alates 1. jaanuarist 2023 juhivad JAP-i tegevust Triin Tippi, Peeter Saldre, Getter Klaas, Jaano Räsä, Hannes Soonsein, Lauri Bobrovski, Toomas Tammik, Arto Saar ja Aivar Tubli. JAP-il on 90 liiget, üldkogul osales 73 esindajat.

LÄHEME TEATRISSE!
14. VEEBRUARIL 2023.a.
ALGUSEGA kell 19.00

DRAAMATEATRI etendus

CAFE THEATRAL

Laval → Viire Valdma, Ülle Kaljuste, Hilje Murel, Teele Pärn, Tõnis Niinemets, Tõnu Kark, Rein Oja, Raimo Pass, Laine Mägi, Karmo Nigula, Hendrik Toompere jr
Bänd → Kristjan-Robert Rebane, Madis Muul, Marten Altrov, Ahto Abner

. Kabareelavale astuvad tundlikest tundlikemad, sarmikatest sarmikamad ja pöörastest pöörasemad!
Nüüd avab Café Théâtral oma ukse kõikidele...

TAVAPILET 27.- VÕI
SOODUSPILET 21.60
JA BUSSISÕIT 12.-

INFO JA REGISTREERIMINE:

kuni 03. jaanuar 2023.a

KÜLLI 5266745 või ANNELI 55601805

Kaunist
jõuluaega!

dream

EESTI KONSERVATIIVNE RAHVAAKADEEMIA

EKRE Järva valla osakond

Kesk-Eesti esimese tuuliku avamisel räägiti vesinikust

8. detsembril kogunesid lumetormi trotsides Paia ristic asuvasse Tikupoissi need, kel pistmist selle lähedale kerkinud miljon eurot maksva Kesk-Eestis esimese tuulikuga. Praegu on tuulik veel katsetamisfaasis ja selle tegevusluba menetletakse.

AS Jonny juhatusel liige Urmas Juhanson meenutas, kust tuli idee siia tuulik püsti panna. Tema sõnul on tankla-restoran teinud nii mõndagi teistmoodi. Näiteks koguvad nende mesilinnud siitsamast kokku mee, mida pakutakse oma klientidele tee ja kohvi sisse. Toidujäätmed antakse oma kanadele, kelle munad lähevad kohapeal saia-keste valmistamiseks. „Paar-kolm korda aastas korraldame Hauka või Türi laadaga võrreldavas suurusel laata,“ rääkis Juhanson.

Ühe rekordi julges Juhanson veel Tikupoisi arvele kirjutada – maailmarekordi tuuliku käivitamise ideest kuni teostuseni ehk kuidas joosta sada meetrit kuue sekundiga. „Veebruari keskel tekkis idee ja nüüd see töötab,“ selgitas ta. „Idee tekkis reisil olles. Tuli elektriarve. Viskasin korra pilgu peale – 18 700

eurot. OK, saatsin raamatupidamisse. Läks paar tundi mööda, kui rannas olles turgatas – 18 700! Mis asja? See on ebarealne. Aasta varem oli elektriarve 3300 eurot. Et ellu jääda, peab järelikult midagi kohe ja põhjalikult muutma.“

Juhanson oli Imaverest tuhandeid kordi mööda sõitnud, aga alles siis, kui ta hakkas siia tanklat ehitama, sai ta teada, et siin on kogu aeg nii kõva tuul, et viib mütsi peast. „Mõtlesin ka selle üle, miks vanad eestlased ehitasid Adaverre tuuliku. Oli vajadus ja oli tuul.

Siis hakkasingi oma tuulikust unistama. Aga asjaajamine tundus keeruline – tuulik vajab eriplaneeringut ja menetlusele kuluvat seitse-kaheksa aastat. Millegipärast tuli minu meilile kutse tuuleenergia konverentsile. Seal sain kinnitust, et tuulepark algab kolmest tuulikust, ühe tuuliku püstitamiseks pole eriplaneeringut vaja. Sõltub kohalikest omavalitsusest: on vaja kas detailplaneeringut või saab hakkama ka projekteerimistingimustega.“

Juhanson tunnustas Järva vallavalitsust, kus ei otsita va-

bandusi, miks ei saa midagi teha, vaid leitakse lahendus, kuidas asi saaks lihtsalt ja kiiresti tehtud. Eraldi tänu sõnad olid tal ehituse peaspetsialistile Heli Aadele, kes ei pidanud paljude ka oma puhkuse ajast vajalikke dokumente loigutada.

Juhansonil sõnul on tähtis oma ideedest inimestega rääkida. Nii soovitas üks tuttav püstitada mitte uut, vaid kasutatud tuulik – saab odavamalt. Kui transpordiamet tõmbas pidurit, sai vajaliku maatüki vahetada naabrimees Anto Rulliga.

Septembris valati vundamenti, saadi ehitusluba ja detsembri alguseks oligi tuulik püsti. Tuulikul on kõrgust 64 meetrit. Esialgu.

Juhanson lubas, et tuulik ei jää viimaseks üllatuseks. Lähim plaan on saada kogu komplekt – akupank, tuulik, päikesepark – tööle iseseisva energiasaarena. „Üks lüli on veel minna – tuulevõimustugevuse tehnoloogia on vesinik. Meil on olemas fossiilsete kütuste tankimise võimalus ja elektrilaadijad. Puudu on veel vesiniku tankimise võimekus,“ tunnistas Juhanson ja lubas sellega tegelema hakata.

Päkapiku kõnd-jooks tähistas juubelit

MARIS PRAATS

11. detsembril toimus Imaveres juubelihõnguline päkapikkude kõnd-jooks, millel osalejad nägid kõik veidi päkapikkude moodi välja.

„Me pole veel ühelgi aastal pidanud lund radadelt ära lükka, kuid seekord möödus kehalise kasvatus tund lund rookides,“ sõnas ürituse korraldaja ja tulihingeline päkapikufänn Taiga Laur ja lisas, et viie aasta jooksul on nähtud nii külmi pakaseid kui ka sombuseid ilmasid.

Seekord osales jooksul tavapärasest vähem inimesi, sest haiguste periood on teinud oma töö ning paljud lapsed ja ka koolitöötajad on haigeks jäänud. „Polegi varem nii olnud, et ühes jooksus osaleb vaid kolm last, tavaliselt on ühes jooksus olnud ikka üle kümne osaleja,“ sõnas Laur ja lisas, et kokku tehti neli starti, pikim rada oli suisa neli kilomeetrit. „Päevased sammud sai küll täna täis,“

sõnas üks osalejatest.

Kuna Imavere kool on ka liikuma kutsuv kool, siis olid kohale tulnud kõik lapsed ja koolitöötajad, kes parasjagu terved olid, ning ametlikult peetigi koolipäev (vaba päev võetakse tagasi enne koolivaheaega).

Päeva alustati ühistantsuga, et liigesed ikka soojad oleks. „Fonogrammi solistid on jõudnud juba 7.–8. klassi,“ sõnas Laur rivitantsu muusikat kirjeldades. Pärast ühist päkapikulaulu saatel tantsimist ilmus kohale jõulumees, kes seekord tuli tuletõrjeautoga ja sireenide saatel. „Jõuluvana, jõuluvana!“ hüüti kooris. Nalja pakkus ka auto, mille juht soovis samal ajal sõita parklast välja, kuid ei mahtunud tuletõrjeautoga ühele teele ära, mistõttu tuli auto saateautona tagurpidi sõites jõuluvana ees. Taiga Laur küsis jõuluvana tervitusena, kas tema oskab ikka viieni lugeda, sest just nii vanaks sai päkapiku kõnd-jooks Imaveres. Jõuluvana ülesanne oli salme kuulata

ning ka auväärne startide andmise roll oli temale jäetud. Lisaks tervitas ja jagas käpaplakse ka Järva valla maskott Hundu.

„Tähtis pole võid, vaid osavõtt,“ sõnas jõuluvana esimest starti andes. Kõnd-jooks pakus elevust kõigile, sest kahel korral favoriitideks nimetatud noored ei lõpetanudki esimesena. Paljud pikale distantile minejad hoopis kõndisid, sest hea on ju ilusa ja lumerohe ilmaga õues aega veeta. Kõik osalejad said finišis suure piparkoogi ning võimaluse suppi süües ja kuuma teed juues mõnusalt aega veeta. Võitjad saavad sel aastal kuusepuud ehitada aga päkapiku kõnni-jooksu

teemal kujundatud jõuluehtega.

Lavalt paistsid silma eri sorti päkapikumütsid, mis kõik kuuluvad Laurile. „Mul on täitsa kogu nendest, alati kui mõnda huvitavat ja teistsugust kohtan, siis ostan,“ selgitas ta ja lisas, et on päkapikuametit pidanud juba üle 30 aasta ning kogunenud on 40 päkapikumütsi.

Osalejate sõnul on tegemist tore ja kogukonda ühendava üritusega, kus pühapäeval saab tulla perega aega veetma ning ühiselt sporti tege- ma. Seetõttu oli päkapikujooksule tulnud nii võistlusjanuseid jooksjaid, rahulikke kõndijaid kui ka koerte või kelkudega peresid.

Aravete kooli bänd tegi esimese esinemise väljaspool kooli

MARIS PRAATS

Esimese advendi jõulutulede süütamise üritusel Aravetel esines ka koolibänd Tornaado. Bändi võib nimetada nii-öelda koroonabändiks, sest alguse sai see just kolm aastat tagasi. Kuigi alguses alustati veidi suurema koosseisuga, on nüüd bändi jäänud kolm liiget: Tony Tuisk mängib kitarri, Aleksander Konks trumme ja Remy Pent basskitarri, neid juhendab Urmo Kütismaa. „Juhendan neid, et asi käest ära ei läheks. Mina valin neile tavaliselt välja lood, mis neid arendavad, kuid ise valivad nad muusika, mis

neid pigem ühendab,“ kirjeldas protsessi Kütismaa.

Muusikute sõnul teevad nad peamiselt rokkmuusikat, kuid valikus on ka teised stiilid. „Me tahaks ka ballaade mängida, kuid pole veel selleni jõudnud,“ lisas Tuisk. Advendikontserdile olid nad valinud veidi rahulikumat lood, et muusika atmosfääriga ühtiks. „Külmas on keeruline kitarri kiiresti mängida,“ naljatles Tuisk. Bändist on praegu puudu laulja, kuid see ei takista musitseerimast.

„Mitte keegi ei ole muusikakoolis käinud, oleme ise õppinud. Tore on ja hakkas meeldima,“ kirjeldas bändi loomist

Tuisk. Tornaado loomiseks kirjutati ka projekt ning nüüd ongi koolil enda bänditehnika, millega musitseerida. Isegi trummi peal jääb kohe silma suurelt kirjutud „Tornaado“.

Siiani on bänd esinenud alla kümne korra peamiselt koolis, kuid tulevikus on soov mängida ka suurematel lavalaudadel. Juba on järgmise aasta alguseks tehtud plaane, kuhu esinema minna ning on tulnud ka kutseid. Bändimeeste sõnul on neil ambitsioonid suured, kuid nad ei ole unustanud tegeleda ka järelkasvuga, et koolibändi kultuur koolis kestaks.

Riidekonteinerisse ei sobi rämps ja määratud asjad

Järva vallas asub neli riidekonteinerit: Koeru, Imavere ja Aravete keskkonnajaaamades ning Järva-Jaani alevi Võimla tee 4. Alates selle aasta novembrist ei tühjenda riidekonteinerid enam AS Väätsa Prügila, vaid Järva valla töötajad.

Tuletame meelde, et riidekonteineritesse sobivad korralikud ja puhtad, kuid ka defektiga

või veidi kulunud riided, jalatsid, kardinad, voodipesu, kotid, vööd ja mänguasjad. Neid kõiki saab ümber töödelda või uuesti müüki panna.

Riidekonteineritesse ei sobib märjad, hallitanud, haisvad, õlised, värvised asjad, sest neid ei saa ümber töödelda ning need võivad ka teisi konteinerisse pandud korralikke esemeid

rikkuda.

Kui kodanikel on küsimusi riidekonteinerite kohta, palume pöörduda piirkonnajuhtide poole: Albu-Ambla piirkond – Kuldar Tammik 553 3988; Imavere-Koigi piirkond – Kaido Krause 5551 4966; Järva-Jaani-Kareda piirkond – Veiko Kurim 5307 0895 ja Koeru piirkond Alari Teppan 5302 5975.

Järva valla reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskiri

Järva vallavolikogu hakkab vastu võtma reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskirja, millega reguleeritakse Järva valla haldusterritooriumil reovee kohtkäitluse, äraveo ja purgimise nõuded. Kuna Järva vald on suures osas nõrgalt kaitstud või kaitsmata põhjaveega ala, on reovee vale käitlus põhjaveele suur oht. Järva valla valitsus hakkab pärast eeskirja vastu võtmist tegema järelevalvet

just reovee kohtkäitlussüsteemide (omapuhasti-kogumismahuti) nõuetele vastavuse suhtes. Reovee kohtkäitlussüsteem peab olema rajatud nõuete järgi, seda peab regulaarselt tühjendama ning rajatise andmed peavad olema kantud ehitisregistrisse.

Kui kinnistu omanikud on rajanud kohtkäitlussüsteemi, kuid ei ole seda ehitisregistrisse kandnud, palume rajatise

seadustamiseks võtta ühendust ehitusvaldkonna spetsialistidega Kert Kaasik, tel 5905 7970, e-post kert.kaasik@jarva.ee või Heli Aade, tel 5301 3480, e-post heli.aade@jarva.ee.

Kui kodanikel on küsimusi reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskirja kohta, palume pöörduda keskkonna peaspetsialisti Triin Tõnissoni poole, tel 5307 1790, e-post triin.tonisson@jarva.ee.

Lugeja küsib, ekspert vastab

Küsimustele vastab Järva valla keskkonnaspetsialist Triin Tõnisson

Aprillist kehtib Järva valla kalmistute kasutamise eeskiri. Sellega seondult on Järva Valla Lehe lugejal tekkinud mitmeid küsimusi.

Kõik Järva valla piirkonnas asuvad kalmistud ei kuulu nimekirja, kus kehtib eeskiri (Nt Koeru kalmistud). Miks see nii on?

Järva valla kalmistute kasutamise eeskiri kehtib kõigil seitsmel kalmistul, mis eeskirjas nimetatud on. Nimetatud seitse kalmistut (Kikevere, Pärnasaare, Kirikaia, Metsakalmistu, Tornialuse, Kadastiku ja Järva-Petri kalmistu) on munitsipaalomandis ehk kohaliku omavalitsuse omandis olevad kalmistud. Järva vallas olevad eelnevas nimekirjas nimetatud kalmistud kuuluvad usulistele ühendustele. Kalmistuseaduse § 7 lõikest 2 tulenevalt peab usulise ühenduse omandis oleva kalmistu kohta kasutamise eeskirja kehtestama usuline ühendus. Kohalik omavalitsus ei saa usulise ühenduse maa-alal olevale kalmistule omavalitsuse eeskirja kehtestada.

Kalmistute haldaja on Järva valla ametiasutus. Mis nimega asutus? Kust ma selle leian? (Asutus korraldab heakorra, eraldab hauaplatsi ja peab kalmistuplaani.)

Praegu haldab kalmistuid

Järva vallavalitsus ametiasutuseks. Uuest aastast hakkab munitsipaalomandis olevate kalmistute haldamisega tegelema uus asutus, Järva Teenused.

Järva valla kodulehelt ei leidnud avalduse vormi hauaplatsi kasutajaks saamiseks. Kellele avaldus esitada?

Hauaplatsi kasutusse andmise taotlus on leitav Järva valla kodulehelt <https://jarva-vald.ee/hauaplatsi-kasutusse-andmise-taotlus>. Järva valla kodulehe esileht -> E-taotlused, blanketid -> Majandusosakond (vallavara, keskkond, teed) -> Hauaplatsi kasutusse andmise taotlus.

Eeskiri ütleb, et kasutuslepingu sõlmib kalmistuvaht. Kadastiku kalmistul pole kalmistuvahti, on haljastustöötaja. Kes sõlmib lepingu?

Kadastiku ja Järva-Petri kalmistutel on lepingu sõlmimise koordineerijaks Jaanus Tammiste, tel 514 1486, e-post jarva-peetri@eelk.ee.

Samuti puudub Kadastiku infosüsteemist Haudi. Kes seda korraldab ja millal?

Järva vallavalitsus tegeleb munitsipaalomandis olevate kalmistute inventariseerimisega ning andmete Haudisse kandmisega. 2022. aasta jooksul sai Haudisse kantud Järva-Jaani alevi kolm kalmistut (Kirikaia, Metsakalmistu, Tornialuse). Uuel eelarveaastal

planeeritakse võtta järgmised kalmistud ette inventariseerimiseks.

Kui Haudis kalmistut pole, kuidas saan tellida hauaplatsihooldust firmalt, mis teenust pakub?

Hauaplatsihooldust võib tellida hooldust pakkuvalt firmalt ka juhul, kui kalmistut Haudisse kantud ei ole. See on kokkuleppe küsimus.

Kadastiku kalmistul on väga palju hooldamata hauaplatsse. Mida nendega teha ja kuidas neid hooldatakse?

Kevadel vastu võetud Järva valla kalmistute kasutamise eeskirja järgi hakatakse hooldamata hauaplatsi tunnistama hooldamata hauaplatsiks ja võetakse arvele kasutajata hauaplatsina (eeskirja § 18 ja 19 kohaselt). Kui vastav menetlus on läbi viidud ja selle aja jooksul ei ole hauaplatsile kasutuslepingut sõlmitud, teostab üldist hooldust järjepanu kalmistu töötaja.

Hauaplatsi eest vastutaja peab ka teeraja oma platsi juures korras hoidma. Kes korrastab teeraja korrastamata platsi kohalt?

Teeraja korrastab kalmistu töötaja.

Kui jõuluajal on lumi, kes roogib teerajad sisse?

Kalmistul olevatel radadel teeb lumetõrjetööd kalmistu töötaja vastavalt vajadusele ja võimekusele.

EESTI 200

HUBASEID JÕULUPÜHI JA PALJU PAREMAT UUT AASTAT!

KADRI PAAS
sisejulgeoleku asjatundja

Ole valmis! ehk kogukondade võimestamine kriisidega toimetulekuks

2023. aasta projektikonkurss seab fookuse kriisideks valmis-tumisele, et parandada elanikkonna ohuteadlikkust ja võimet hädaolukordadega senisest paremini toime tulla. Taotlusi on oodatud esitama kõik registreeritud mittetulundusühingud.

Kogu projektiinfo (toetuse taotlemise tingimused, taotlus- ja eelarvevormid jms) on päästeameti kodulehel.

Taotlusvoor on avatud aastal lõpuni ehk 31. detsembrini 2022, toetust saab küsida kuni 2000 eurot ja omafinantseering on vähemalt kümme protsenti projekti maksumusest (omafinantseeringu tasumiseks on võimalik vallale esitada projekti kaasfinantseerimise taotlus). Projektitoetuse abikõlblik periood on 01.02.–30.09.2023.

Toetatakse projekte, mis aitavad lahendada järgmisi probleeme.

Kogukonnad ei ole läbi mõelnud, kuidas ühiselt kriisiolukorras hakkama saada ja haavatavaid kogukonna liikmeid toetada. Pole kaardistatud, kus koguneda, millised on kogukonnas olevad vahendid, varud ja kogukonna liikmete oskused, mida kriisiolukorraga toimetulekuks rakendada. Pole kaardistatud ja läbi mõeldud, kuidas kogukond saab abistada haavatavaid sihtrühmi. Kokku pole lepitud, kuidas toimub kriisiolukorras infovahetus ja millised on alternatiivsed sidekanalid.

Ulatuslike elektrikatkestuste tõenäosuse suurenemise tõttu on kogukonnad haavatavad, mistõttu

tu tuleks soodustada kogukondade kriisi- ehk kerksuskeskute loomist ja varustamist vajalike vahenditega ning kogukonna liikmeid vajalike oskustega.

Abikõlblikud tegevused: kogukonna kerksuskeskuse kohandamistööd, et kriisiolukorras oleks kogukonna liikmetel koht, kust saab abi ja infot (nt generaatorivalmiduse ehitamine);

kogukonna ettevalmistamine elektrikatkestuseks väikese generaatori, akujaama või akupankade ostmise abil kogukonnale (eeskätt külale);

kogukonna ühiste meditsiinvahendite varu hankimine;

muud soetused kriisi- ehk kerksuskeskusele, mis toetavad kogukonna kriisivalmidust (nt sooja toidu valmistamise vahendid – matkapliidid ja priimused, toidutermosed, veepuhastusfiltrid, veepuhastustabletid ja joogivee säilitamise nõud, akuga toimivad valgusallikad, patareid või akutoitel raadio jne).

Kui soovite taotlusvoorus osaleda, siis ka väike palve:

kuna taotlusvoorus on tingimus, et tegevused viiakse ellu koostöös kohaliku omavalitsusega – vajalik on valla kinnituskiri – ja asukohapõhise päästekeskusega, siis palun ärge jätke vallalt kinnituskirja küsimist viimasele hetkele.

Kui projektiidee olemas, palun võtke ühendust arenduse peaspetsialisti Triini Tippiiga, tel 520 7938, e-post Triini.Tippi@jarva.ee.

Vao külas tegutsevad aktiivsed naised

MARIS PRAATS

Alates sügisest on Vao küla tegusad naised end koolitanud. Nii on saadud uusi teadmisi meisterdamisest meelearenguni. „Valisime koolitusi vajaduse ja huvi järgi, aga arvestasime ka tähtpäevi,“ selgitas üks projekti eestvedaja Katre Kasemaa. Koolituste korraldamiseks kirjutati projekt Järva Arengu Partnerite LEADER-kogukonna ühisprojekti toetusmeetmesse, kust saadi positiivne vastus ja raha, et ennast harida. Projekti kaasfinantseerib ka Järva vald ning selle abil saab osa koolitusi pakkuda osalustasuta. Projekti abil viiakse läbi 13 õpituba. „Meie kogukonnas ja vallas on väga palju andekaid ettevõtjaid, kelle teenuseid saame projekti läbiviimisel kasutada,“ selgitas Kasemaa koolitajate leidmist. Õpitubade üks eesmärk on kogukonda kokku liita ning innustada inimesi rohkem panustama küla heaolusse.

Esimesena toimus kodu korraldamise koolitus, kus saadi uusi teadmisi riiete praktilisest voltimisest ja keskkonnasõbralikest puhastusainetest, näpunäiteid jagas Korraater. Nippe kodu puhtamana hoidmiseks andis Ecorun OÜ. Seejärel rajati Vao külla kiviktaimla Merle Aruoja juhendamisel ning õpiti, milliseid taimi sinna tuleks istutada. Proovile pandi ka kokakunsti oskused ja valmistati Põllu Pa-

gari juhendamisel pärimatainast. Sellest töötoast saadud praktilisi teadmisi rakendati laste koolivaheaja üritusel pitsasid valmistades.

17. novembril toimus järjekordne koolitus Vae talus, kus puhastati hinge ja meeli joogaõhtuga. Juhendaja Kristine Põldveri eestvedamisel viidi joogahuvilised ühele rahulikule rännakule enda meeltes ja kehades. Juba Vae talu jõudes oli tunda rahulikkust ja õdusust, mis valmistas vaimu joogaõhtuks hästi ette. Meeldivat olemist ei rikkunud isegi akna taga kraapiv koer, kes oleks soovitud samuti meeleldi toas inimestega tutvuda.

„Me loome enda elu sõnade, mõtete ja tunnetega, seega on oluline võtta vahepeal aega ja saada oma sisemusega kontakti,“ alustas joogaõhtut Põldver. Üle pooleteise tunni kestnud jooga andis võimaluse emot-

sioone läbi elada ning mõtetes rännata. Kes liikus minevikku, kes tulevikku, kes sai juurde uusi ideid. Joogaõhtu andis võimaluse korraaks aeg maha võtta ning leida aega just enda ja oma mõtete jaoks. „Tänapäeva elutempos oli raske iseendasse tulla, kuid kui lõpuks see saavutata, on kogemus seda väärt,“ kirjeldas üks osalejatest, teine osaleja kirjeldas kogemust kui meeli puhastavat pausi tavapärasest virvarrist. Kõik joogatajad kinnitasid, et see oli väga hea ja teistsugune kogemus, mis aitas argipäeva eriliseks muuta.

Joogaõhtu lõpetuseks vahetati kogemusi ning Põldver rääkis enda teekonnast Vae talu. Veel paar aastat tagasi elas ta linnas, kuid soov tagasi juurde ja loodusele lähemale tulla tõi ta just siia. Põldveri sõnul ei ole elus midagi juhuslikku ning mõtetel on väga suur

jõud. Raba ääres paiknev Vae talu on koht, kus saada loodusega üheks, siin on võimalik võtta rabavanne ning matkata ürgses looduses. Hiljuti õppis Põldver ka saunanaiseks, et kanda edasi Eesti põliseid kombeid.

Pärast joogaõhtut korraldati 26. novembril piparkookide valmistamise ja kaunistamise õpituba, et valmistuda pühadeks. Osalejaid juhendas Sigrít Mäeots. Joulude ettevalmistusele pani 3. detsembril punkti jõulupärgade meisterdamine koos meisterfloriga Tuuli Luigaga, kes on muuhulgas Eesti valitsev meister lilleseades ning esindas sellel aastal Eestit ka Euroopa meistrivõistlustel. Igal aastal okstest jõulupärgadele kleebiti kuumaliimiga kaneelekoori, käbisid, sidruniviile ja muid looduslikke materjale, mis talvehõngu majja tooks.

Jõulu aeg on andmise aeg, seetõttu on ka Vao küla tegusad inimesed algatanud detsembrikuus mitu korjandust. Nii kogutakse mänguasju jõuluvana Preedikulele ning jõuluehteid, et kaunistada ühiselt Vao külamaja.

Lisaks tänavustele koolitustele on järgmisesse aastasse kavandatud õpitoad näiteks suupistetest, jumestusest ja õunapuude hooldusest. Uue aasta esimene koolitus on saunariituaalid Vao saunas. Infot koolituste toimimise kohta leiab Vao küla Facebooki lehelt ja küla infotahviltelt.

**20. DETSEMBER
KELL 12-13**

Järva-Jaani Pastoraat
Pikk 54, Järva-Jaani

**JÜRI
RATASE
VESTLUSRING**

**KOOS RIIGIKOGU VALIMISTEL
KANDIDEERIVATE KESKERAKONNA
KOHALIKE KANDIDAATIDEGA**

**Tule Sinagi! Mõnusa vestluse kõrvale
pakutakse sooja glögi ja piparkooke!**

**Rahulikke jõule
ja head uut aastat!**

**Keskkerakond
Järva vallas**

Kui sind, sinu tuttavat või sugulast on oma pereliige lapsepõlves seksuaalselt väärkohelnud või soovid sa teada, mis on intsest ja selle tagajärjed, tule kuulama meie konverentsi riigikogu konverentsisaali. Ülekannet on võimalik jälgida ka kodus veebi teel. Konverents on tasuta ning soovitatav sotsiaaltöötajatele ja pedagoogidele.

Konverents „Intsest ja selle tagajärjed“ toimub 27. jaanuaril 2023 riigikogu konverentsisaalis algusega kell 10. Konverentsi ajal toimub ka taanlase Karin Dyhri dokumentaalaromaani „Klaasist tüdruk“ eestikeelse väljaande esitlus. Raamatu on välja andnud kirjastus Pilgrim, kirjastaja Tiina Ristimets. Konverentsi modereerib riigikogu vaimse tervise toetusrühma esimees Vilja Toomast. Esinevad Jussi Nissinen (FIN) – psühhoterapeut, Karin A. Dyhr (DK) intsesti ohver ja dokumentaalaromaani kangelane, Lemme Haldre – kliiniline psühhoterapeut, Kait Sinisalu – kliiniline psühhoterapeut, Kaire Talviste – geštaltterapeut ning Rita Holm – seksuoloog ja seksuaalvägivalla ohvrite tugigruppide koordinaator. Konverentsil on sünkroontõlge inglise keelest ja konverentsi saab jälgida ka veebiülekanne kaudu.

Konverentsile registreerimiseks on vaja saata e-kiri, kus on kirjas enda täisnimi ja isikukood, aadressile hanah.lahe@riigikogu.ee hiljemalt 20. jaanuaril 2023. Konverentsi toetavad Soome suursaatkond, Taani kultuuri instituut Eestis, Lätis ja Leedus ning kirjastus Pilgrim.

Noorsootöö parimate seast valiti tähed

Selle aasta noorsootöö kõige silmapaistvamad selgusid 9. detsembril Türi kultuurikeskuses. Seekord esitati 54 omanäolist kandidaati seitsmesse kategooriasse, Järva vallast oli nominente 19. Laureaadid valis välja komisjon, kuhu kuulus maakonna igast omavalitsusest üks noor ja üks noorsootöötaja ning Järvamaa omavalitsuste liidu (JOL) esindaja. Parima noorsootöötaja ja aktiivse noore kategooria võitjad said lisaks tunnustusele ka rahalise preemia, mille pani välja Järvamaa omavalitsuste liit.

JOL-i juhatuse esimees Toomas Tammik soovitas noortel oma eesmärkide ja ideede elluviimise poole hakata pürgima kohe, sest aega pole kunagi liiga palju. Veel kinnitas ta, et need kontaktid, mis tekivad nooruses, on kõige püsivamad. „Loodan, et hoiate neid kontakte, et saavutada elus oma eesmärgid,“ ütles ta. Noorte sõbraks nimetati Nurme kooli juht Eevi Tüüna. Kategoorias kandideerisid veel Väätsa rahvamaja, AS Põlluvara ja Reelika Roosileht-Bork.

Noorte sõber Eevi Tüüna on inspireeriv, toetav ja noori kaasav koolijuht. Ta panustab noorte huvitegevuse toetamisse, tema südameasi on olnud näiteks sõbrapäeva tähistamine, kevadpeo ja öökooli korraldamine, Halloweeni disko, kadri- ja mardipäeva kombestiku elavdamine ja traditsioonide hoidmine. Tema initsiatiivil on loodud kooliruumidesse loovteraapiline tuba, kus õpilastel on võimalik

Pildil on Albu kooli huvijuht Elen Pent, kes oli nomineeritud parima noorsootöötaja kategoorias, õppejuht Tiia Mänd ja vallavalitsuse kultuuri-, spordi- ja noorsootöö spetsialist Ülle Müller.

loovate lahenduste abil leida endale huvipakkuvaid tegevusi. Üks asi on olla noorte toetaja tavakoolis, aga hoopis teistmoodi on see hariduslike erivajadustega laste koolis. Kõik koolis õppivad noored teavad Eevi Tüünat, alati teretavad teda ja julgevad ligi astuda, kui neil on mure. Nurme koolis on praegu õpilasi 48. Tüüna sõnul läks tema töö tunduvalt lihtsamaks, kui huvijuhina asus tööle Triin Konrad. „Huvijuht on märganud ka seda,

et lapsed julgevad minu juurde tulla, kallistada ja rääkida. Kõige suurem tänu huvijuhile, kes on meie koolis pannud käima õpilasesinduse, nad nii hästi toimetavad. Meie öökool, mis oli ka sellel üritustel ühel aastal nomineeritud, sündis ühe lapse ettepanekul. Meie võtsime sõnast kinni ja sellest sai üks tore õppekava toetav projekt,“ rääkis Tüüna.

Aasta huviring on spordiklubi Kati, Järva vallast kandideerisid tiitlile Albu kooli loodusring,

Korvpalliklubi 7, Koeru keskkooli koolileht Koikera ja Aravete keskkooli kunstiring.

Aasta sündmus/tegu on noorte filmifestival Horisont, tiitlile kandideerisid Järva vallast vaimse tervise päev Järva-Jaani gümnaasiumis, Koeru keskkooli projekt „Noored ja avalik ruum“, Albu põhikooli rohetehnoloogiliste lahendustega teaduspesa ning Järva valla noorte inspiratsioon- ja motivatsioonipäev „Gracia Eventus“.

Aasta osaluskoguks nimetati Türi noortevolikogu. Kategoorias kandideerisid ka Järva valla noortevolikogu, Türi põhikooli õpilasesindus ning Nurme kooli õpilasesindus.

Aasta parim noorsootöötaja on Järva valla noorsootöökeskuse juht Aune Suve-Kütt, kes ei saanud kahjuks auhinda vastu võtma tulla. Järva vallast kandideerisid sellele tiitlile veel Elen Pent, Leelo Ambos ja Liana Kullasepp.

Aktiivse noore tiitli pälvis Ronaldo Ollo ning tuleviku tegija eripreemia sai Bibi Loore Pilipenko. Järva vallast olid aasta aktiivse noore tiitli nominendid Alide Kristine Alba ja Emma Tuisk, Inger Iris Prants ja Lilian Perlin.

Albu põhikool oli nomineeritud aasta noortesõbraliku kooli kategoorias, Albu kooli loodusring aasta huviringi kategoorias, aasta teo kategoorias oli nominentide seas ka kooli rohetehnoloogiliste lahendustega teaduspesa.

Noor vabatahtlik pälvis eripreemia

MARIS PRAATS

25. novembril toimunud kodanikuühiskonna tänu-sündmusel tunnustati ka aastat vabatahtlikke. Lisaks aasta vabatahtliku tiitlile anti välja sellel aastal ka eripreemia Koeru keskkooli õpilasele Alide Kristine Albale, kes on enda tegevustega eeskujuks ka paljudele täiskasvanutele. Alide pälvis ka esimest korda välja antud tubliduse ordeni.

Alide on Järva valla noortevolikogu esimees, osaleb kodutütarde organisatsioonis, on lastekaitse liidu noortekogus, vabavõrgustiku liige ja laste õiguste saadik, mängib trompetit, laulab PAMT-i muusikastuudios ja Järvamaa tütarlastekooris, käib loodusringis, on aktiivne TORE-kas ja osaleb koolilehe Koikera toimetuses. Vabal ajal aitab ta kaasa spordivõistluste kordaminekule vallas ja oli toimekas ka Paide ralli korraldusmeeskonna abiliseks. „Tegelen kõigega, mis ette jääb ning millega saan maailma headust, rõõmu ja ilu juurde luua,“ kirjeldas ta ennast.

Alide sõnul on tal küll palju tegevusi, kuid ta püüab leida ka aega iseendale. „Planeerin nädalas vähemalt kaks päeva enda tarbeks ning tegevustele, mis mind õnnelikuks teevad,“ sõnas ta ja lisas, et vabatahtliku tegevuse tõttu käib ta tihti rongiga Tallinnas ning palju on ka veebis vaja toimetada. „Mulle on tähtis, et ma ennast igast küljest arendaks ja silmaringi suurendaks.“ Samas on ta ennekõike inimene, kes julgeb öelda ei ning tähtsustab ka enda vaimset tervist. Seetõttu meeldib talle mediteerida, tegeleda joogaga ja üldiselt unistada. Tema moto on, et võta alati endale nii palju tegemisi, kui jõuad panustada.

Kui kohalikul tasandil võib

Alidet kohata laululavadel ja trompetit puhumas, siis ei tohi unustada tema põnevat hobi, mis on seotud hoopiski loodusega, sest teadlik puhkamine on talle oluline märksõna. Näiteringis omandatud oskuseid rakendab ta igal võimalikul juhul, sest avalikke esinemisi on tal olnud ikka rohkem kui mitu – selge diktsioon, väärtuslikult asjakohased mõtted ja ettevõtlik meelestatus on toonud ta üheks oluliseks kõneisikuks lapse õiguste teemal.

„Ta on noor, kelle julgus muudab teiste elu lausa hüppeliselt – isegi rakett ei jõua nii kiiresti galaktikasse triivida. Alide on südamlík ja särav noor,“ kirjeldavad teda tuttavad.

Noorteorganisatsioonide tulevik teeb murelikuks

„Me ei mõtle oma organisatsioonide tulevikule piisavalt,“ kirjeldas Alide noortevaldkonda ja lisas, et suurt tööd on vaja teha just järelkasvule mõeldes ning liikmeid motiveerides. Ta tunneb muret noortevolikogude pärast, sest noortel puuduvad kogemused, mistõttu ei ole nad esimehe tööks valmis ning suur risk on läbi põleda, mistõttu oleks vaja noortele häid ja tugevaid mentoreid.

Elukestev õpe on märksõna

Tulevikus soovib Alide enim õppida psühholoogiks, kuigi valikuvariante on mitmeid. „Sooviksin töötada erapsühholoogina ja juurde õppida koolipsühholoogiks, et noori toetada,“ kirjeldas ta oma unistusi. Lisaks sooviks ta anda koolis näiteks inimeseõpetuse, psühholoogia või perekonnaõpetuse tunde.

Alidel on huvi ka poliitika vastu. „Politoloogia eriala tundub huvitav,“ sõnas ta ja lisas, et elukestev õpe on kindlasti tuleviku märksõna.

Õpetaja pälvis ohutuslase auhinna

MARIS PRAATS

9. detsembril kutsus Koeru keskkooli direktor Jaan Kabin kõik õpetajad kokku, et pidulikult üle anda seni salajas hoidud tunnustus Raido Johansonile liikluskasvatuse edendamise eest. Auhinna andis üle transpordiameti esindaja Sirli Tallo.

Sellel aastal annab transpordiamet ohutuslase auhinna 22 saajale. Valitakse välja näiteks eeskuju, koostööpartner, õpetaja, vabatahtlik ja innovatsiooni tegija. Aasta õpetaja tiitlit valitakse paikkonniti. Üks tunnustuse saajaid oli Koeru keskkooli liiklusõpetaja Raido Johanson. Lisaks noorte liikluskasvatuse edendamisele ei hirmuta teda ka esinemine, olgu tegemist siis laulmise, tantsimise, jõuluvana rolli etendamisega või „Kalevi poja“ deklameerimisega.

„Raido on meie Koeru kooli

ütehoidva kollektiivi väärtuslik liige,“ kirjeldati teda tunnustamisel. Ta on Koeru keskkoolis õpetaja olnud juba 12 aastat ning koolitanud B-kategooria autojuhte ja viinud läbi jalgrattakoolitusi. „See on nii tänuväär töö, mida teevad liiklusõpetajad. Seda tuleb tunnustada,“ sõnas Tallo auhinda üle andes.

Ka sellel aastal on õppinud või õpib Johanson käe all 61 õpilast. Õpilased ise kirjeldavad teda kui heatahtlikku, kuid samas nõudlikku õpetajat, kes kasutab õppimisel näitlikke õppevahendeid. Õpilaste probleemsest käitumisest proovib ta jagu saada naljaga, mitte kurjustamisega. Praeguse 3. klassi õpilastele meeldis kõige rohkem see, et õpetaja Raido õpetas hästi, kuidas ohutult liigelda, rääkis kõik teemad läbi kõva häälega ja selgelt, näitas videoid, oli hästi rahulik, tore ja lahke, tegi nalja, ei karjunud ega pahan-

danud. Sõidutundides annab ta õpilastele võimaluse üksteise tugevaid külgi märgata ning ka selle kaudu õppida. Ka ohtlikud kohad linnas jäävad paremini meelde, kui nendega seostub mingi nipiga ülesanne.

Oma käitumisega on Johanson õpilastele eeskujuks. Näiteks roolis olles ei võta ta telefoni kätte, peatab auto, räägib telefoniga ja sõidab seejärel edasi. Tallo küsis ka õpetajaskonnalt, kui paljud nii teevad. Ligi pooled tõstsid käed, järeltõttu on eeskuju nakkav.

Mõnikord tuleb sõiduõpetajal tegeleda ka tehniliste probleemidega. Nende pikkade aastate jooksul on olnud vaja remontida-reguleerida nii laste jalgrattaid kui ka vana õppesõiduauto, mis poole õppesõidu ajal on ehmatanud õppurit imelike hääletga ja keset teed seisma jäänud. „Ma pidingi endale just vih-

PA MT
PAIDE MUUSIKA- JA
TEATRIMAJA

Pähklipureja süü

ARSISE
KELLADE
ANSAMBLID
JA
EESTI
RAHVUS-
BALLETI
TANTSIJAD

DIRIGENT
AIVAR MÄE

8.01.23

KELL 12

PAIDE
MUUSIKA-
JA
TEATRI-
MAJAS

PILETID
KASSAST
JA FIENTA.EE

PA MT 35
PAIDE MUUSIKA- JA
TEATRIMAJA

ARSIS

**KINGI OMA KALLITELE
KINOELAMUSI**

Paide Muusika- ja Teatrimaja kassas on kogu
detsembrikuu vältel müügil
Paide Kino kinkekaardid
väärtustes

11 €

22 €

33 €

PAIDE KINO

Selgusid kirjanduspreemia nominendid

MARIS PRAATS

14. detsembril kohtus veebi teel Järva valla A. H. Tammsaare kirjanduspreemia žürii, et valida välja teosed, mis hakkavad sel aastal kandideerima Tammsaare kirjanduspreemiale.

Hindamiskomisjoni kuulusid Koigi kooli direktor Annela Ojaste, Järva vallaraamatukogu Ahula ja Albu raamatukoguhoidja Kaja Leidrop, Järva vallaraamatukogu Aravete raamatukoguhoidja Ene Löönik, Järva vallaraamatukogu direktor Karmen Velitschinsky, Järvamaa keskraamatukogu direktor Jane

Kiristaja, SA A. H. Tammsaare Muuseum Vargamäel juhataja Reelika Räim, Järva vallaraamatukogu Peetri raamatukoguhoidja Terje Kruusmann, Koigi kooli eesti keele õpetaja Igor Kotjuh, Järva vallaraamatukogu Imavere raamatukoguhoidja Allika Jüris, Järva valla avalike suhete peaspetsialist Arnika Tegelman ja Albu kooli eesti keele õpetaja Kadri Kaarlep.

Järva vallaraamatukogu direktor Karmen Velitschinsky sõnas, et preemialesitati 12 raamatut, millest žürii valis nominentideks seitse:

Gert Kiiler „Eranuhke ei ar-

masta keegi“

Kristjan Saal „Surnud mehe armastus“

Lilli Luuk „Minu venna keha“

Tauno Vahter „Hea venelane“

Andra Teede „Emadepäev“

Mehis Heinsaar „Kadunud hõim“

Maarja Undusk „Ellen Niit. Heleda mõtte laast“

„Igal aastal tundub, et raamatuid on vähe, kuid siis septembris-oktoobris hakkab neid aina juurde tulema,“ sõnas Velitschinsky ja lisas, et seekord on raamatuid igale maitsele ja valik on väga mitmekesine. „Palju on ka autori debüüt-

romaane,“ ütles ta ja lisas, et uuendusena on valikus ka elulooraamatuid, mida vähemalt viimase kolme aasta jooksul ei ole olnud. „On ka raamatuid, kus on kasutatud varjunime.“ Velitschinsky kutsus inimesi üles nomineeritud raamatuid lugema ja nende seast enda lemmikuid leidma.

Žürii selgitab võitja kirjanduse pidunädala alguses ning auhind antakse üle 4. veebruaril. Auhind on A. H. Tammsaare lemmikuks olnud pohlaõunamoos ja rahaline preemia 1500 eurot, mille paneb välja Järva vald.

Eesti kirjanduse pidunädal tuleb taas

MARIS PRAATS

Taas on tulemas Järva vallas Eesti kirjanduse pidunädal, mis leiab aset 30. jaanuarist 4. veebruarini 2023. „Kui eelmisel aastal oli ürituse korraldus toetavaks jõuks, et eesti kirjanduse päev toimuks, siis sellel korral me tähistame ka ametlikult kirjanduse päeva, mis on riigikogus vastu võetud,“ sõnas ürituse üks korraldaja Reelika Räim.

Ta meenutas, et kirjandusteadlane Rein Veidemann, kes on ka eesti kirjanduse pidunädala patroon, ja Maarja Vaino olid meedias juba mõnda aega rääkinud mõttest tähistada riikliku tähtpäevana eesti kirjandu-

se päeva nii, nagu tähistatakse emakeelepäeva, ja et see võiks olla 30. jaanuaril ehk Tammsaare sünniaastapäeval. „Saime indu juurde, et teeme täiesti õiget asja ja toetame eesti kirjanduse päeva tähistamist. Nii sündis ka mõte korraldada eesti kirjanduse pidunädal,“ selgitas Räim. „Rein Veidemann ütles ka oma juubelil, et kõige suurem kingitus talle oleks, kui 30. jaanuaril tähistataks eesti kirjanduse päeva. See soov sai teoks.“

Nädala eesmärk on tõmmata tähelepanu kirjandusklassikale, kultuuripärandile ning sõna ja teksti jõule. Kirjanduse pidunädalal kutsume inimesi üles korraldama üritusi lasteaeda-

des, koolides, kultuurimajades, muuseumides, kogudustes ja kogukondades. „Korraldame pidunädala üheskoos,“ sõnas Räim.

Teist korda toimuva pidunädala kava on Räime kinnitusel enamjaolt koos. „Kõik on korras ja korraldamine sujub. Eriti hea meel on mul selle üle, et Elmo Nüganen tuleb meie konverentsile,“ lisas ta. Räime sõnul on nädala ülesehitus sarnane eelmise aastaga, sest tagasiside on olnud hea. „Vaata, mis meil ilmaga saab. Eelmisel aastal jäime Kirjandusliku Oaasiga tormi kätte.“

Kavas on kirjanike külastuskäigud koolidesse ja raamatukogudesse, pidunädala konverents, võistluse, Tammsaare rahva-

matk ja Kirjanduslik Oaas. Näiteks tulevad koolidesse ja raamatukogudesse külla Kaia Raudsepp, Urve Tinnuri, Joonas Sildre, Ketlin Prii-linn, Jaanus Vaiksoo, Taivo Laan, Maire Aunaste ja Lauri Räpp.

„Tähtsündmus on 30. jaanuaril, mil tähistame Tammsaare 145. sünniaastapäeva ja avame ka aastanäituse,“ sõnas Räim ja lisas, et ka konverents töötab tulla põnev, sest teemaks on kirjandus kui identiteedi kujundaja, see puudutab ja mõjutab väga paljusid inimesi. A. H. Tammsaare muuseumi juhatajana töötav Räim sõnas, et aastanäitus tuleb Tammsaarega seotud kohtadest ja see sobib hästi kokku ka 2023. aastal tuleva liikumisaastaga.

Järvamaa omavalitsuste liit ootab kandidaate kultuuripreemiatele

HELJE METS

Järvamaa omavalitsuste liit

Taotlusi saab esitada kultuurielu edendaja, kultuurihoidja ja parima kollektiivi kategooriasse. Järvamaa omavalitsuste liit ja Eesti kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupp tunnustavad maakonna kultuurivaldkonna parimaid järgmise aasta 8. veebruaril Paide muusika- ja teatrimajas.

Kultuuripreemiate liigid
Aasta kultuurielu edendaja preemia. Aasta kultuurielu edendaja paistab silma tegevusega, mis on leidnud laiemat kandepinda maakondlikul ja/või vabariiklikul tasandil, ja määratleb ennast Järvamaa taustaga. Tema tegevuste abil on kaasatud kohalikud elanikud, loodud on kogukonda arendavad väärtused (huvitegevus, ajaloo- ja kultuuripärandit talletavad tegevused, näitused, ühistevus). Eesmärk on inimeste kultuuri-teadlikkuse tõstmine ja sil-

maringi laiendamine. Edasi antakse teadmisi ja oskusi, mis suurendavad kogukonna ühishuve. Kultuurisündmus on kaasanud kogu maakonna ja loonud positiivse kuvandi. Kultuurielu edendamise kaudu on Järvamaa elanikele ja külastajatele loodud võimalus saada osa kohalikust kultuuripärandist.

Aasta kultuurihoidja preemia. Preemia antakse kultuurielutöötajale, kes on aktiivne kultuurielu edendaja kohapeal. Ta on pälvinud kogukonna lugupidamise, mis motiveerib inimesi üritustel, ringide töös ja ühistevuses osalema. Kogukonna arengusse on kaasatud eri sihtrühmad, kes vastavalt oma huvidele on leidnud rakendust. Tähtsad on teod, mis parandavad olemasolevat olukorda märgatavalt ning julgustavad teisi hea eeskujuga. Kultuurihoidja tegude tõttu on rikastunud kohalik kultuuriruum. Tekkinud on huvi ümbritseva vastu, mis omakorda innustab teadmiste

täiendamisele kultuurivaldkonnas. Aasta kultuurihoidja on kohalikus elus edasiviiv jõud, kelle panus on mõõdetav konkreetsete tegevustega (sündmused, ringid, heateod, kollektiivid, näitused jms).

Parima kollektiivi preemia. Parim kollektiiv on silma paistnud oma loomingulise tegevusega nii kohalikul tasandil kui ka laiemalt. Kollektiivi tegevusest on sündinud meelde jäävad kultuurisündmused üldsusele. Süstemaatiline teadmiste ja oskuste arendamine on andnud kollektiivile konkurentsivõimelise taseme nii maakondlikul kui ka vabariiklikul tasandil. Kollektiivi alustala on koostöö, mis paistab silma innustunud esinemistes. Osalemine maakondlikel ja/või vabariiklikel konkurssidel on toonud kollektiivile auhinnalise koha. Oma tegevusala propageeritakse maakonna üritustel esinedes. Kollektiivi esinemine tekitab positiivse emotsiooni ja on esteetiliselt nauditav.

Kandidaatide esitamise tingimused

Kandidaate võivad esitada valla- ja linnavalikogud ja -valitsused, kultuuri-, haridus- jm asutused, mittetulundusühingud, seltsid, klubid, ühendused, asutuste juhtkonnad, hooelugud, nõukogud, kollektiivid ning üksikisikud.

Taotlused peavad sisaldama kandidaadi iseloomustust ja esitamise põhjendust. Kindlasti tuleb märkida kandidaadi kontaktandmed (e-posti aadress, postiaadress ja telefoninumber).

Taotlused tuleb esitada kirjalikult ja allkirjastatult Järvamaa omavalitsuste liidu kantseleisse elektroonselt aadressile jol@jarva.ee või postiaadressile Pärnu 52, 72712 Paide. Arvesse lähevad ainult need taotlused, mis on jõudnud JOL-i kantseleisse hiljemalt 6. jaanuaril 2023 kella 15-ks.

Täiendavat infot saab Järvamaa omavalitsuste liidu kodulehelt.

Spordiaasta 2022 Järva vallas

JAAK TAMMIK

Järva valla spordikeskuse juhataja

Spordiaasta algas seekord teistmoodi kui varasemad. Uuest aastast alustas tööd Järva valla spordikeskus, mis hakkas haldama spordivaldkonda Järva vallas. Keskuse alla kuulub viis hoonet: Aravete, Järva-Jaani, Koeru, Koigi ja Imavere spordihoone. Lisaks on keskuse all Järva vallas asuvad spordirajatised (suusa- ja kettagolfi rajad, mängu- ja tennisväljakud, palliplatsid ja kergetõustikustaadionid), mida on 71, neile lisaks laste mänguväljakud. Spordikeskuse töötajad on Taiga Laur, Saima Kams, Kalvi Arusaar ja Leo Matikainen, lisaks hoonete abipersonal. Järva Valla spordikeskuse infot (spordikalender, tulemused, uudised, pildigaleriid) kajastatakse keskuse kodulehel www.jarvavallasport.ee.

Aastal 2022 arendasime edasi spordihoonete broneerimissüsteemi Booklux, sellest aastast saavad ka Järva-Jaani spordihoone kliendid osta omale võimalapääsme broneerimissüsteemi kaudu, varem oli see võimalus vaid Koerus. Uuel aastal jätkame sama arendusega ka Koigi spordihoones.

Kevadel said hooldatud ka Järva vallas asuvad jalgpalliväljakud (Imaveres, Koerus, Järva-Jaanis ja Amblas). Väljakud õhutati, tasandati, sinna lisati liiva, muru ja väetist.

Sügisel valmis laste rõõmuks kaks uut atraktsiooni: mänguväl-

jak Albus (Männil) ja Käsukonna madalseiklusrada.

Oktoobris ja novembris valmistati ette Järva valla suusaradasid ja need olid lume tulekuks valmis. Sellel aastal on lisandunud ka kaks uut suusarada – Koiki ja Imaverre. Koigis asub terviserada spordihoone taga ja on umbes 800 meetrit pikk. Rada valmis selle aasta mai lõpus ja sai võimalikuks tänu sellele, et OÜ Thermoarena laienes ja ettevõttes valmisid uued laoplatid. Nende välja kaevatud pinnast sai kasutada terviseraja tegemiseks. Nüüd saab rada järk-järgult arendama hakata. Lisaks uuele rajale on Koigis suusatingimused paranenud tänu uuele rajatehnikale. Varem Aravetel kasutuses olnud lumesaan hakkab loodusliku lume olemasolul suusaradasid korras hoidma Koigis. Imaveres sai seoses kettagolfi väljaku rajamisega pööratud rohkem tähelepanu terviseraja hooldusele, viimased kaks aastat on seal tehtud võsa- ja niitmistöid. Piirkonda on tekkinud juurde ka võimekust talvel suusaradasid hooldada. Praegu on olukord selline, et umbes 1,3 kilomeetri pikkune Imavere terviserada peaks aasta läbi kasutajasõbralik olema.

Ka Aravetel on uuendusi. Seal hoiab radu korras uus lintidega ATV. Masinaparki täiendati valla eelarvest. Sellel talvel tulevad hooldatud suusarajad Aravetele, Järva-Jaani, Koeru, Koiki ja Imaverre. Neist valgustatud on

Aravete (2 km), Järva-Jaani (2 km) ja Koeru (2,7 km).

Spordiaasta algus sai käima lükatud traditsioonilise Järva valla suusaseeria võistlusega, mis koosnes kuuest etapist, uuendusena oli eraldiarvestus suusakrossis, mis on väga tähtis tehniliste oskuste parandamisel. Etapid toimusid neljal Järva vallas asuval valgustatud suusarajal ja suusaseeria etappidel osales 105 suusahuvilist.

Veebruaris panid Eestimaa sportlikud omavalitsusjuhid end proovile Järva vallas, kui korraldasime siin 18. Eesti omavalitsusjuhtide talvise mitmevõistluse koostöös Järvamaa spordiliidu ja Valgehobusemäe suusa- ja puhkekeskusega. Võistlusalad peeti Aravetel ja Valgehobusemäel. Mõõtu võeti korvpalli täpsusvisetes, sulgpallis, jõualal (kohvrite kandmises), kettagolfis, suusatamises, nooleviskes, kabes, lumelauasõidus või mäesuusatamises, uisutamises ja ATV-krossis.

Järva valla esindus oli kohal ka 14. Eestimaa talimängudel Alutagusel. Parimad tulemused tegid jällegi murdmaasuusatajad eesotsas Kaarel Kasper Kõrge, Keidy Kaasiku ja Kaidy Kaasikuga ning Järva vald võitis juba kolmandat aastat järjest suusatamise.

Traditsiooniliselt sai alustatud ka Järva valla võrkpalli rahvaliigiga, kus osales seitse segavõistkonda (Käravete, Aravete, Ambla, Järva-Jaani, Koeru,

Imavere ja Järva vallavalitsus). Mängud toimusid Järva valla spordihoonetes, kokku mängiti 28 võistlusemängu, milles osales üle 70 mängija. Finaaletapp toimus Imavere spordihoones, kus võidukarika viis koju Aravete võistkond.

Kevadel alustas neljandat hooaega jooksusari „Järvamaa järvede jooksud“, kus toimus 14 etappi, millest pooled toimusid Järva valla veekogude ümbruses (Käravete, Preediküla, Väinjärv, Järva-Jaani tehisjärv, Mägede, Rava, Eistvere). Head meelt teeb, et selle jooksuvõistluse vastu on suur huvi, kokku osales 481 jooksjat ja osalusordi tuli 1201.

Esimest korda korraldasime aprillikuus ka sammumisvõistluse. Selle eesmärk oli teha aprillikuu jooksul iga päev vähemalt 6000 sammu. Võistlusest võitis osa 129 inimest ja üheskoos koguti 20 247 266 sammu. Eesmärgi täitnute vahel loositi välja kolm valla meenekomplekti. Uuel aastal on plaan koostöös Järvamaa spordiliidu, Paide linna ja Türi vallaga korraldada liikumisaasta puhuks samalaadne sündmus.

11. juunil leidsid Aravetel aset 11. Järva suvemängud. Võistlusest võtsid osa Järva valla, Türi valla ja Paide linna sportlased. Osalejaid oli umbes 250, kellest 117 olid Järva vallast. Võistlusest väljus võitjana Järva vald.

Suveperioodil alustasid aktiivselt rannavolleturniirid harastajatele Amblas, Aravetel,

14. Eestimaa Omavalitsuste Talimängud Alutagusel

Koerus ja Imaveres. „Järva valla suvevolle“ võidu sai esimest korda Käravete võistkond, võistluses võttis osa kuus segavõistkonda. Hea meel on tõdeda, et võrkpall on jätkuvalt atraktiivne, seda näitab ka mitme uue rannavollevõistluse lisandumine.

Järva valla sportlased võistlesid edukalt 9.–10. juulil 47. Eestimaa omavalitsuste suvemängudel Käärikul. Võistlustel osales 55 Eesti omavalitsust. Üldarvestuses saavutas Järva vald tubli 14. koha, suurte valdade (üle 8000 elaniku) arvestuses 11. koha. Järva vald oli esindatud 58 võistlejaga kergetõustikus, meeste võrkpallis, naiste võrkpallis, kettagolfis, mälumängus, petangis, kõieveos, juhtide võistluses, orienteerumises ja spordijuhtide võistluses.

Parima tulemuse suvemängudel tegi kõieveomeeskond, kes alistas kõik oma vastased ja sai tasuks esikoha. Esimese koha võitis juhtide võistluses ka Järva vallavanem Toomas Tammik ning spordijuhtide võistluse võit tuli samuti Järva valda.

Järva vallast osales sellel hooajal Eesti meistrivõistlustel jalgpallis madalamates liigades kaks võistkonda. III liiga Lõuna piirkonnas mängis SK Imavere jalgpallivõistkond. Hooaeg lõpetati alagrupis tubli 4. kohaga. III liiga Ida piirkonnas saavutas FC Järva-Jaani jalgpallivõistkond 10. koha.

Eesti võrkpalli rahvaliigas osaleb eeloleval saalivõrkpalli hooajal kolm Järva valla spordikeskuse võistkonda (naiskond, meeskond ja segavõistkond).

Üle pika aja oli väga sündmusterohke spordiaasta, mida ei seganud koroonaga ja kus sai nautida rohkeid võistlusi. Nii võrd tegus spordiaasta sai võimalikuks tänu meie koostööpartneritele.

Aitäh teile, Farm24, AS Konesko, AS Natural, Tammelaks, Saksiir, Kaurits, Riinek OÜ, Weber Saint-Gobain, Cramo, Epiim, Hunting Grupp (Jäagri villa), OÜ Liiten Grupp, Idakeskus OÜ, Tööriistamarket, Rakvere Metsaühistu, Kris Arendus OÜ ja Järva vallavalitsus.

Talv loob võimalusi sportimiseks

MARIS PRAATS

Talv on alanud suure lumesaajuga, mis on loonud head võimalused talispordiks. Juba on ka esimesed võistlused toimunud ja oodata on tihedat sündmuste kalendrit.

Suusaradadest on praegu sõidetavad Aravete, Järva-Jaani, Koeru ja Koigi suusarajad,

mida hooldatakse pidevalt. Lisaks on valmimas ka Imavere suusarada hiljemalt uuel aastal. Nendest valgustatud on Aravete (2 km), Järva-Jaani (2 km) ja Koeru (2,7 km). Valgustus põleb iga päev kuni üheksani õhtul. Järva valla spordikeskuse juhataja Jaak Tammiku sõnul on hea liikumisaastale vastu minna kahe

täiesti uue rajaga Koigis ja Imaveres.

Sellel aastal on vallas ka kolm uisuväljakut – Koigis, Koerus ja Järva-Jaanis. Uisuväljakute hooldusega tegeletakse pidevalt, kuid seda raskendab pidev lumesadu, mis muudab jää krobelineks. Suurteks abisteks on kutselised ja vabatahtlikud päästjad, lisaks ka kogukond,

kes käib pidevalt lund rookimas, uut kihti vett panemas ja jälgib jää olukorda.

Ka Valgehobusemäel on spordihooaeg alguse saanud ning võimalik on nautida lumelaua- ja mäesuusatamist, lumerõngarada ja ka tavalist suusatamist. Valgehobusemäe suusa- ja puhkekeskus on avatud teisipäevast pühapäevani.

JÄRVA VALLA SEERIAVÕISTLUS SUUSATAMISES 2023

- ETAPP (KOERU TERVISERADA, VABA, ES) N. 05. JAANUAR KELL 16.00-18.00
- ETAPP (ARAVETE TERVISERADA, KROSS, ES) N. 12. JAANUAR KELL 16.00-18.00
- ETAPP (VALGEHOUSEMÄE, KLASSIKA, ES) N. 19. JAANUAR KELL 16.00-18.00
- ETAPP (MADISEPÄEVA SUUSASÕIT, JÄRVA-JAANI, VABA, ÜS) R. 24. VEEBRIAAR KELL 12.00
- ETAPP (VALGEHOUSEMÄE, KROSS, ES) T. 28. VEEBRIAAR KELL 16.00-18.00
- ETAPP (VALGEHOUSEMÄE, VABA, ES) P. 02. APRILL KELL 12.00-14.00

Rohkem infot: tel. 504 0455
www.jarvavallasport.ee

Vabatahtlik SELTSILINE

TEE EAKA VÕI
ERIVAJADUSEGA
INIMESE
PÄEV
RÖÖMSAMAKS!

KINGIME AEGA!

TULE
VABATAHTLIKUKS!

ANNA TEADA
SELTSI SOOVIJAST!

WWW.SELTSILISED.EE
JÄRVAMAA KOORDINAATOR TRIIN 56956699

Tegevust rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondi meetmest "Tõtturil osalemist toetavad hoolekandeteenused".

FEKAALIVEDU JA UMMISTUSTE LIKVIDEERIMINE

Tel 384 6052 • info@jarvahaldus.ee

FEKAALIVEDU VÄLIKÄIMLATE RENT

tel. +372 452 2002
e-mail: agri@speq.ee
www.fekaaliabi.ee

PUURKAEVUMEISTRID

Puurkaevude ja -aukude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septikute ja süvaveepumpade paigaldus.

Lisainfo tel 50 21 279
www.puurkaevumeistrid.ee

FEKAALIVEDU JÄRVAMAAL

voolik kuni 50 m

Tellimine: 527 6087 Valeri
Hunting Grupp OÜ

Reakuulutused

OÜ Estest PR ostab metsa- ja põllu-
maad. Tel 504 5215, 514 5215,
info@est-land.ee

Igasuguse elektroonika remont, arvutite remont. Täpsem info
web.zone.ee/teleriteremont/
Tel 58104539, es3rid@gmail.com
Järva-Jaani

Sõiduautode kokkuost. Tuleme ko-
hale üle Eesti. Tel 553 3060. Väga
kiired tehingud! Raha kohe kätte!

Müüa soodsalt kolmemeetriseid
küttepuid. Tel 507 4553

Müüa saetud ja lõhutud kuivi kütte-
puid (30 cm, 40 cm ja 50 cm).
Tel 504 5632

Uut omanikku otsivad rahvariided,
pastlad number 39 ja laste pluusid.
Info 56740905

Müüa saetud ja lõhutud küttepuid.
Eri pikkused. Ka kolmemeetrised.
Tel 504 5632

Müüa puistematerjali, söelutud
mulda, liiva, ehitusliiva, söelmeid,
kruusa, killustikku. Tel 501 3862

Müüa kuivi kütteklotse.
Tel 504 5632

Hauaplatside hooldus ja korrashoid.
Pakume nii ühekordset kui ka hoo-
ajalist hauaplatsihooldust.
Tel: 58207337.
www.kalmistuhoidus.ee

Müüa kuivi ja märgi küttepuid koos
kohale toomisega. Kogused täpsed,
teenindame igal ajal. Info 5381 6773.

OSTAN vene kellasid (ei pea olema
töökorras) ja tehnika raama-
tuid, heliplaate, lauanõusid, rinna-
märke, fototehnikat ja palju muud.
Kõik vana huvitab! Tel. 5872 5458
Marko

Ostame metsamaad, raieõigust,
kasvatat ja virnastatud võsa. Puhas-
tame kinnistud võsast. Telefon 5807 8644.

Ostame metsamaad, raieõigust,
kasvatat ja virnastatud võsa. Puhas-
tame kinnistud võsast. Telefon
58078644.

OSTAN vene kellasid (ei pea olema
töökorras) ja tehnika
raamatuid, heliplaate, lauanõusid, ri-
namärke, fototehnikat ja palju
muud. Kõik vana huvitab!
Tel. 58725458 Marko

Ostan nõukaaegse lille või merepil-
diga maali. Tel: 56770569

Järva Valla Leht

Väljaandja Järva Vallavalitsus
Järva-Jaani, Pikk 56,
info 517 5929
Tiraaž 4388
Toimetaja Maris Praats,
maris.praats@jarva.ee,
info 5346 7235
Trükk AS Printall
Toimetus ootab kaastöid iga kuu
1. ja 15. kuupäevaks.

METSAKINNISTUD, PÖLLUD, KAITSEALL OLEVAD KINNISTUD

AUS HIND TEIE KINNISTULE
TARTUMETSALT
5557 7007
janno@tartumets.ee

KOIGI KOOL

võtab tööle

GEOGRAAFIAÕPETAJA (7.–9. kl) ERIPEDAGOOGI (0,5 ametikohta)

Tööle asumise aeg **9. jaanuar 2023**

Täpsem info annela.ojaste@koigikool.ee

Avaldus, elulookirjeldus ning haridust
tõendavate dokumentide koopiad saata

hiljemalt 30. detsembriks

annela.ojaste@koigikool.ee või aadressil
Mõisavahe tee 10, Koigi, Järva vald.

PAISTEVÄLJA OÜ VAJAB

FARMITÖÖLIST.
TÖÖKOHT HIRVE FARM
JALGSEMA KÜLA.

TEL. 5097583 ; 523963 I

PAISTEVÄLJA OÜ

Mil sa pead pühi on neid, kes veel töö!
Kohustuste tase pole tühi - tegutsevad päeval ja ööl.

**Siiras tänu Imre Bötterile ja
Arvi Rohusaarele,
kes kodutee läbitava hoidsid!**

Marika Tuherm

KRISSELL TEENUSED

MAASTIKU HOOLDUS JA KORRASTUSTÖÖD

Korvtöstuki teenus

Muru niitmine

ja trimmerdamine

Kolimis- ja transportteenus

Puude lõikus ja

heki pügamine

Puiduhakkuri rent

Tööjõu rent

merkriou@gmail.com

Tel 555 33 930

FB: Krisell teenused

Viru Arborist OÜ

PAKUME ARBORISTI TEENUSEID

- Ohtlike puude raie
- Seisukorra hindamine
- Puuhooldustööd
- Hekkide hooldus
- Võrade sidumine
- Puiduhakkuri teenus, ø 20cm

Kutsetunnistused
141998, 141999

Reigo: 5800 1880
Gustav: 5919 2441
viruarborist@gmail.com

VABADUSSÕJAS VÕIDELNUTE MÄLESTUSPÄEVA TÄHISTAMINE

3. jaanuaril kell 10.30
Koeru ausambapargis
3. jaanuaril kell 10.30
Järva-Jaani ausamba
pargis